

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta
Katedra geografie

Pavla MIČKOVÁ

Zoologické zahrady v České republice

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Aleš Létal, Ph.D.

Olomouc 2007

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci řešila sama, a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

Olomouc, 10. 5. 2007

.....

Podpis autorky

Děkuji RNDr. Aleši Létalovi, Ph.D. za ochotné vedení práce, za účinnou metodickou, pedagogickou a odbornou pomoc a další cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Olomouc 2007

Vysoká škola: Univerzita Palackého
Katedra: Geografie

Fakulta: Přírodovědecká
Školní rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro

Pavlu MIČKOVOU

obor

1301R005 Geografie

Název tématu:

**Zoologické zahrady v České republice
Zoo in the Czech Republic**

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je provést šetření a zhodnocení stavu zoologických zahrad a parků na území ČR. Autorka sestaví ucelený přehled a charakteristiku daných zařízení s vyhodnocením jejich současného stavu, dosažené světové úspěchy v chovu zvířat a možností dalšího rozvoje. V práci bude zmíněny i názory na význam zoologických zahrad a parků v ochraně živočišných druhů.

Etapy práce:

- I. Studium odborných pramenů - rešerše literatury (červenec – listopad 2006)
- II. Terénní výzkum a sběr informací – (červenec – prosinec 2006)
- III. Finalizace textové části (únor – březen 2007)

K práci bude přiloženo zadání a anglické resumé.

Rozsah grafických prací:

Mapa zoologických zahrad a parků v ČR

Rozšiřující přílohy: obrazová dokumentace, grafy, tabulky.

Rozsah průvodní zprávy: 30 stran vlastního textu + BP v elektronické podobě

Doporučená odborná literatura:

Dobroruka, L.: Zoologické zahrady. Praha 1989.

Nováková, M.: Zvířata : zoologické zahrady, obří akvária, obory, sokolníci, záchranné stanice, města, hřebčín, hrady a zámky. Olympia, Praha 2003.

Tudge, C.: Last Animals at the ZOO - How Mass Extinction Can Be Stopped. Oxford University Press, 1992.

Další odborné zdroje autor zohlední v rešeršní části práce.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Aleš Létal, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: červen 2006

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2007

vedoucí katedry

vedoucí bakalářské práce

Obsah:

1. Úvod.....	7
2. Cíle práce.....	8
3. Použitá metodika.....	9
4. Stručná historie českých zoologických zahrad.....	10
5. Význam zoologických zahrad.....	12
6. Přehled zoologických zahrad a parků v České republice.....	14
6. 1. Zoologická zahrada města Brna.....	14
6. 2. Zoologická zahrada Děčín.....	16
6. 3. Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem.....	19
6. 4. Zoologická zahrada Hodonín.....	21
6. 5. Zoologická zahrada Chleby.....	22
6. 6. Podkrušnohorský zoopark Chomutov.....	24
6. 7. Zoologická zahrada Jihlava.....	26
6. 8. Zoologická zahrada Liberec.....	28
6. 9. Zoologická zahrada Ohrada.....	31
6. 10. Zoologická zahrada Olomouc.....	33
6. 11. Zoologická zahrada Ostrava.....	35
6. 12. Zoologická a botanická zahrada města Plzně.....	38
6. 13. Zoologická zahrada hlavního města Prahy.....	41
6. 14. Zoologická zahrada Ústí nad Labem.....	44
6. 15. Zoopark Vyškov.....	46
6. 16. Zoologická zahrada a zámek Zlín - Lešná.....	48
7. Srovnání zoologických zahrad a parků České republiky.....	51
7. 1. Návštěvnost.....	51
7. 2. Rozloha.....	51
7. 3. Počet chovaných zvířat.....	52
7. 4. Chovatelské úspěchy.....	52
7. 5. Internetové prezentace zoo.....	52
8. Závěr.....	53
9. Summary.....	54
10. Použité zdroje.....	56
Přílohy.....	58

1. Úvod

Uvedené téma bakalářské práce jsem si vybrala z důvodu mého dlouhodobého zájmu o danou problematiku a především pro existující rozporuplné názory, týkající se významu zoologických zahrad.

Význam zoologických zahrad jako zařízení přispívající k ochraně či přímo záchraně živočichů narůstá zejména v posledním období v důsledku negativních jevů způsobených člověkem. Nadměrným využíváním přírodních zdrojů, odlesňováním apod. dochází k degradaci přírodních stanovišť, což má za následek vymírání či ohrožení některých druhů zvířat.

Důležitou úlohou zoologických zahrad je ochrana ohrožených druhů zvířat, snaha o jejich rozmnožení a zapojení do reintrodukčních programů, tzn. o jejich navrácení do původních biotopů. Zoologické zahrady také přispívají k výchově především mladé generace a k prohloubení vztahu k živé přírodě. Poskytují také podporu a zázemí vědeckému poznání, důležitému k ochraně živočišných druhů a přírody.

Na území České republiky se nachází celkem 16 zoologických zahrad a parků: Zoologická zahrada města Brna, Zoologická zahrada Děčín, Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem, Zoologická zahrada Hodonín, Zoologická zahrada Chleby, Podkrušnohorský zoopark Chomutov, Zoologická zahrada Jihlava, Zoologická zahrada Liberec, Zoologická zahrada Ohrada, Zoologická zahrada Olomouc, Zoologická zahrada Ostrava, Zoologická a botanická zahrada města Plzně, Zoologická zahrada hlavního města Prahy, Zoologická zahrada Ústí nad Labem, Zoopark Vyškov a Zoologická zahrada a zámek Zlín-Lešná. Seznam těchto zoologických zahrad společně s jejich internetovými adresami je uveden v příloze č. 1.

Některé naše zoo pracují i jako záchranná centra a zajišťují péči o zadržené a zabavené chráněné živočichy. Mezi tyto zoo patří Zoo Brno, Zoo Praha, Zoo Plzeň, Zoo Jihlava a Zoo Ústí nad Labem. Některé české zoo jsou také zapojeny do Národní sítě stanic pro handicapované živočichy, koordinované Českým svazem ochránců přírody.

2. Cíle práce

Cílem bakalářské práce je provést šetření a zhodnocení stavu zoologických zahrad a parků na území ČR. Bude sestaven ucelený přehled a charakteristika daných zařízení s vyhodnocením jejich současného stavu, dosažené světové úspěchy v chovu zvířat a možností dalšího rozvoje. V práci budou zmíněny i názory na význam zoologických zahrad a parků v ochraně živočišných druhů.

3. Použitá metodika

Při tvorbě této bakalářské práce jsem pracovala s různými materiály a různými metodami.

Informace o členství, rozloze, počtech chovaných zvířat a počtech Evropských chovných programů (EEP) jednotlivých zoologických zahrad byly většinou převzaty z výroční zprávy Unie českých a slovenských zoologických zahrad z roku 2005. Tím byly získány ucelené informace, vztahující se k jednomu datu - k 31. 12. 2005.

Rozloha některých zoologických zahrad se v průběhu posledních let změnila a proto jsem pro získání aktuálních údajů využila metody interview s pracovníky zoo. Tato metoda byla rovněž využita k získávání informací o současném stavu zoo, možnostech dalšího rozvoje a návštěvnosti zoo.

Ostatní informace byly získávány z literárních i internetových zdrojů. Především z webových stránek jednotlivých zoologických zahrad, které jsou uvedeny v příloze č. 1 na přiloženém CD.

Důležitá byla také metoda terénního výzkumu.

Doplňující informace k danému tématu jsou umístěny v přílohách.

4. Stručná historie českých zoologických zahrad

Počátky chovu zvířat u nás se datují do období před 2. světovou válkou. Na různých panstvích byla chována zvěř většinou v oborách. Většina zoologických zahrad (zoo) vznikla až po roce 1945.

V počátečních letech existence těchto zoo byla hlavním problémem naprostá izolace. Nebyla možnost vycestování, chyběla odborná literatura. Nebyly známé trendy vytváření expozic. Problémem byla i vlastní výstavba, chyběly stavební kapacity. Nebyly moderní stavební materiály. Zoo projektovali architekti, kteří neznali principy staveb pro zvířata odpovídající jejich specifickým požadavkům. Byl také problém v dovozu léčiv, narkotizačních zbraní a nedostupné byly i speciální krmné směsi nezbytné pro rozmnožování řady druhů.

Přesto byla chovná zařízení postupně rekonstruována a české zoo dosahovaly velmi dobrých chovatelských výsledků.

V roce 1990 byla v Bratislavě založena Unie českých a slovenských zoologických zahrad (UCSZ). Zakládajícími členy se stalo 13 českých a 2 slovenské zoo. Později získaly členství další 2 české a 2 slovenské zoo. V současné době má UCSZ 19 členů.

Protože chovy českých zoo byly na poměrně vysoké úrovni, projevil zájem o spolupráci Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA). Členem se také stala Unie českých a slovenských zoologických zahrad. V současné době je členem EAZA 13 českých zoo a 2 slovenské.

České zoologické zahrady prodělaly v posledních 10 letech převratné změny. Zásadně se změnily podmínky, stavební firmy nabízejí své kapacity. Na počátku této etapy se modernizace zoologických zahrad omezovala na opravy a přestavby. Na konci 20. století se začaly budovat nové pavilony odpovídající moderním trendům chovu i prezentace. Dnešní technologie umožňují vytvářet přírodní expozice, ztvárnit místa dalekých krajů, přenést přírodu do našich zoo v reálném čase. Představovat krásu a život pozorovaných zvířat v libovolném měřítku. Nabízet simulace zvířecích populací podle libovolného scénáře. Vše záleží na nápadu a na finančních prostředcích.

U nových expozic je kladen důraz na zvýšení pohody zvířat. Ústřední komise pro ochranu zvířat pod vedením RNDr. Holečkové vypracovala ve spolupráci se zoologickými zahradami normy, které doporučují minimální rozměry expozic.

Vstupem do evropských struktur došlo rychle k převratným změnám i ve skladbě chovaných druhů zvířat. Evropské zoologické zahrady k nám postupně deponovaly řadu

vzácných druhů, které u nás nebyly dosud chovány. Získávání nových druhů přestalo být vzácností. Důležité bylo prokázání schopnosti zoo o zvíře kvalitně pečovat a postavit odpovídající chovné zařízení. Změnila se strategie, prioritu zaujal chov ohrožených druhů. Bylo zastaveno rozmnožování zvířat s nejasným původem a jejich místo zaujala zvířata zapsaná v mezinárodních plemenných knihách. České zoo se postupně zapojily do chovných programů ohrožených druhů (EEP). Čeští odborní pracovníci se také zapojili do práce v komisích EEP a někteří dokonce zaujali významné funkce v nich.

Několik českých zoo se stalo členy Euroasijské regionální asociace zoologických zahrad a akvárií (EARAZA).

Většina našich zoo se aktivně zapojila do práce v Mezinárodní asociaci vzdělávacích pracovníků zoologických zahrad (IZE).

Vrcholná organizace zoo – Mezinárodní unie ředitelů zoologických zahrad (IUDZG) představovala dlouho výběrovou organizaci, jejíž členem byla pouze Zoo Praha. Její dlouholetý ředitel Prof. RNDr. Zdeněk Veselovský DrSc. byl dokonce v jednom volebním období zvolen prezidentem IUDZG. V roce 1998 však došlo ke změně jejího pojetí a přejmenování na Světovou organizaci zoologických zahrad (WZO), a krátce nato k novému přejmenování na Světovou asociaci zoologických zahrad a akvárií (WAZA). To umožnilo členství dalším našim zoo a zapojení několika odborníků do skupin specialistů pro záchranné chovy (CBSG). Unie českých a slovenských zoologických zahrad získávala stále větší prestiž i na mezinárodním poli. V roce 2003 byla přijata za člena Světového svazu ochrany přírody (IUCN).

Před vstupem do Evropské unie bylo třeba vyřešit podmínky provozování zoo. Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Uníí českých a slovenských zoologických zahrad vypracovalo velmi významný dokument – návrh zákona o provozování zoologických zahrad, který byl později přijat jako zákon č. 162/2003 Sb. Dne 20. října 2003 byla příkazem ministra životního prostředí č.j. M/200297/03 podle tohoto zákona jmenována Komise pro zoologické zahrady. (Jiroušek a kol., 2005)

5. Význam zoologických zahrad

Přestože pro zachování biologické rozmanitosti je nejvýznamnější ochrana přírodního prostředí a jeho složek v místě původního výskytu (ochrana „in situ“), narůstá neustále význam ochrany mimo tato přirozená místa výskytu – „ex situ“, a to vzhledem k měnícím se podmínkám, ztrátě přírodních stanovišť a následnému ohrožení druhů na původních stanovištích. Tato ochrana je zakotvena i v jednom z nejvýznamnějších mezinárodních dokumentů – Úmluvě o biologické rozmanitosti, přijaté na první konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v r. 1992 v Rio de Janeiru. V jejím článku 9 jsou smluvní strany vyzývány, aby přijaly opatření k ochraně „ex situ“ a zřídily zařízení tohoto typu, umožňující ochranu a výzkum rostlin, zvířat i mikroorganismů, jakož i záchranu a rehabilitaci ohrožených druhů a jejich následnou reintrodukcii na jejich přirozená stanoviště. Zároveň jsou smluvní strany vyzývány k šetrnému postupu neohrožujícímu přirozené ekosystémy a k mezinárodní spolupráci v daném směru. V tomto duchu byla koncipována i první celosvětová strategie Světového svazu ochrany přírody (IUCN World Conservation Strategy „Caring for the Earth“) a z ní vycházela první celosvětová ochranná strategie zoologických zahrad (World Zoo Conservation Strategy). V r. 2005 pak Světová asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA) vydala druhou, aktualizovanou strategii pod názvem Building a Future for Wildlife – The World Zoo and Aquarium Conservation Strategy. (Jiroušek a kol., 2005)

Tato Strategie vyzývá k integrované ochraně, pojednává o ochraně populací ve volné přírodě a úloze zoologických zahrad především ve spojení s terénním výzkumem, přesunem zvířat, reintrodukcí a šlechtěním. Zvláštní kapitoly pak jsou věnovány vědě a výzkumu a možnostem zapojení zoologických zahrad, managementu menších populací zvířat a otázkám šlechtění, výchově a vzdělávání, vzájemné komunikaci zahrad a styku s veřejností, vzájemné spolupráci zahrad, vytváření strategií a příslušné legislativy, šetrnému hospodaření zahrad ve vztahu k životnímu prostředí a spotřebě, etice a vytváření příznivého prostředí pro chovaná zvířata. V závěru každé kapitoly jsou shrnuty principy a doporučení pro každodenní praxi zoologických zahrad.

Zoologické zahrady mohou spolu s botanickými zahradami hrát důležitou úlohu při ochraně „ex situ“, a díky své popularitě a vysoké návštěvnosti i při ekologické výchově. Jejich úloha v ochraně druhů je umocněna navíc tím, že jsou většinou zapojeny do celosvětové sítě obdobných zařízení a mohou se tak podílet na specializaci a spolupracovat na záchraně druhů z různých míst světa. Tato spolupráce rovněž umožňuje racionálnější využití omezených finančních prostředků i nových technologií pro výzkum, výchovu i vzájemnou

komunikaci. Na druhé straně vyžaduje stále se zlepšující organizační strukturu, vzdělávání a školení personálu.

Existují však protichůdné názory na význam zoologických zahrad. Jedním z odpůrců zoo je například Prof. RNDr. Otakar Štěrba CSc. Následující úryvek byl převzat z knihy Máme rádi zvířata, jejíž autorem je právě Prof. RNDr. Otakar Štěrba CSc.

„Demonstrace fyzické převahy a zotročování vykukují v zoologických zahradách na každém kroku. Kdosi se tu schovává za roušku vzdělávání, osvětové činnosti, a veřejně při tom trápí žirafu, která má místo křovinaté buše jen malou ohradu. Medvěd stojí na betonovém podstavci a celé hodiny se kývá z prava do leva. Děti se tomu smějí. K čemu směřuje taková výchova? A slon, upoutaný řetězem za odřenou nohu, má také někoho vychovávat? Jeden ředitel zoologické zahrady, v zuřivé snaze zabránit vydání této knížky, se dovolával pěti milionů návštěvníků, kteří za rok projdou pražskou zoologickou zahradou a vydává to za úžasný výchovný úspěch. O jakou výchovu však má jít? Chceme takovou výchovu? Je pravda, že všem těm lidem se zvířata v zoo líbila. Ale právě v tom je zakleta zákeřná nešťastnost zoologických zahrad. Naše sympatie ke zvířatům totiž překrývají zrudnost pravého stavu věci. Při pohledu na krásná zvířata si nejsme schopni uvědomit souběžnou demonstraci člověčí nadutosti, bezcitnosti a brutality: člověk, pán, se rozhodl zavřít zvíře do klece a vystavovat ho. I v denním životě jsme ke zvířatům z různých důvodů krutí. Ve výkrmnách, na kožešinových farmách, při lovu i jinde. Ale přece není zapotřebí týrat veřejně zvíře a ještě za to vybírat peníze!

Často také slyšíme tvrzení, že zoologické zahrady zachraňují vymírající druhy velkých zvířat. Jenomže k tomu je zapotřebí úplně jiných, nesmírně náročných programů, odehrávajících se v přírodě. Divím se ostatně té drzosti, ochudit stádo vymírajících tvorů o několik posledních kusů, a ještě z toho dělat zásluhu. Vždyť to je vrchol nemorálnosti, neodpustitelný trestný čin! Ale i kdyby se nakrásně nějaké zoologické zahradě podařilo svým způsobem přispět k záchraně některého druhu, nemusíme kvůli tomu přece ještě zavírat do klecí stovky jiných divokých zvířat, která běžně žijí v naší přírodě.“

6. Přehled zoologických zahrad a parků v České republice

Následující přehled uvádí základní charakteristiky jednotlivých zoologických zahrad České republiky. Význam použitých zkratk je uveden v příloze č. 3 nacházející se na konci této práce.

Všem 16 provozovatelům níže uvedených zoologických zahrad vydalo Ministerstvo životního prostředí licenci podle zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad (zákon o zoologických zahradách). (Jiroušek a kol., 2005)

6. 1. Zoologická zahrada města Brna

Založena v roce 1950.

Současný zřizovatel: statutární město Brno.

Adresa: U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno

Internetová adresa zoo: <http://www.zoobrno.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, WAZA, EARAZA, IZE, CBSG, ISIS, Unie stanic pro handicapované živočichy.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 65,5/22,4

Počet zvířat (druhy/jedinci): 298/1 973

Počet Evropských chovných programů (EEP): 21

Návštěvnost v roce 2005: 242 859 (ústní sdělení, MVDr. Jaroslava Vavřinová, vedoucí obchodního úseku)

Návštěvnost v roce 2006: 229 902 (ústní sdělení, MVDr. Jaroslava Vavřinová, vedoucí obchodního úseku)

Charakteristika

Brněnská zoologická zahrada se nachází na severozápadním okraji města v lesnaté krajině Brněnské vrchoviny, která obklopuje město Brno od západu až k severovýchodu. Samotný areál zoologické zahrady se rozkládá na jihozápadním svahu Mniší hory v katastrálním území městských částí Bystrc a Kníničky.

Součástí zoo je i „Stálá akvarijní výstava“, umístěná na Radnické ulici v historickém centru Brna, která byla otevřena v roce 1969. Svým návštěvníkům představuje sladkovodní i mořské živočichy.

Specializací zoo je její expoziční koncepce s názvem „Zastavení evoluce“. (viz dále)

Z významných a vzácných druhů v zoo najdeme například levharta cejlonského (*Panthera pardus kotiya*), takina indického (*Budorcas taxicolor taxicolor*), dželadu (*Theropithecus gelada*) a koně Převalského (*Equus Przewalskii*).

K nejzajímavější a nejmodernějším expozicím zoo patří pavilon „Tropické království“, ve kterém najdeme vivária i expozice drobných savců.

Současný stav

V roce 2004 byl zřizovatelem brněnské zoologické zahrady schválen významný dokument s názvem „Strategie rozvoje Zoologické zahrady města Brna“, který vznikl v letech 2001–2003. (<http://www.zoobrno.cz/czech/strategie.pdf>) Tím byl potvrzen záměr přebudovat stávající zoo na zařízení, jehož úroveň bude odpovídat postavení druhého největšího města ve státě.

Podle analýzy swot, která byla vypracována v rámci „Strategie rozvoje Zoo Brno“, patří k nedostatkům zoo například špatný technický stav většiny staveb (expozice, provozní stavby, oplocení), neucelený orientační a informační systém, malá kapacita krytých a klimatizovaných expozic či mnoho zastaralých a prostorově nevyhovujících expozic, ubikací a stájí. Silnou stránkou zoo jsou však například velké výběhy pro kopytníky, moderní expozice „Tygří skály“ či rozsáhlá volná území, která mohou být využita k dalšímu rozvoji.

V minulých letech již byly vybudovány či zrekonstruovány expozice navržené ve výše uvedeném dokumentu. Došlo také k mnohým úpravám výběhů, čímž se zlepšily podmínky chovu zvířat. Kovové oplocení bylo nahrazeno kamennými zídkami, příkopy nebo elektrickými ohradníky.

V současné době v zoo probíhá přestavba bývalého výběhu medvědů ledních (*Ursus maritimus*) pro lišky polární (*Alopex lagopus*) a přestavba stájí na víceúčelovou budovu v níž bude i středisko environmentální výchovy.

Možnosti dalšího rozvoje

Další rozvoj zoologické zahrady v Brně se řídí již jmenovaným dokumentem s názvem „Strategie rozvoje Zoologické zahrady města Brna“. V rámci dokumentu byla vypracována i nová expoziční koncepce zoo s názvem „Zastavení evoluce“. (<http://www.zoobrno.cz/czech/strategie.pdf>)

Podle této koncepce budou v zoo vybudovány komplexní expozice faun z relativně malých geografických území, která sehrála určitou roli při formování současných faun daných oblastí. Vzniknou tak expozice s názvy „Beringia“, „Karibik“, „Wallaceia“ a „Kalahari“. Dále

budou vybudovány expozice druhů z určitých území znázorňující úlohu izolace či adaptace pro vznik samostatných forem a druhů. Výsledkem budou expozice jednotlivých druhů malých ostrovů a expozice s názvy „Madagaskar“, „Austrálie“ a „Himaláje – ostrovy na vrcholcích hor“. Zoo má v plánu také vytvořit ukázky zástupců v rámci jedné systematické skupiny. Příkladem je již vytvořený soubor expozic věnovaný čeledi koňovitých (*Equidae*). Vedle těchto nově pojatých expozic budou také vybudovány expozice doplňkové.

(<http://www.zoobrno.cz/czech/strategie.pdf>)

Cílem zoologické zahrady města Brna je samozřejmě i rozšíření a zkvalitnění služeb pro návštěvníky, rozvoj ekologického vzdělávání, modernizace technického zázemí a vybavení, vytvoření vhodných podmínek pro personál zoo atd.

V nejbližší době má Zoo Brno v plánu přestěhovat zvířata z tzv. aleje šelmiček s přibližně sedmi druhy zvířat (např. rysy, kočky divoké a další) a vybudovat jim ubikace na jiných, dosud volných místech zahrady. Staré klece budou odstraněny a na jejich místě bude vybudován nový velký výběh medvědů hnědých (*Ursus arctos*). V současné době probíhá výstavba nové ubikace pro rysy evropské (*Lynx lynx lynx*).

Vybrané chovatelské úspěchy

Umělý odchov medvěda ledního (*Ursus maritimus*) v zoologické zahradě města Brna v roce 1976 byl teprve 4. odchovem tohoto druhu na světě.

(<http://www.zoobrno.cz/czech/strategie.pdf>)

Velkým úspěchem jsou i odchovy již 3 mláďat takina indického (*Budorcas taxicolor taxicolor*). V roce 2003 byla zoo teprve 4. zoo na světě, které se tento odchov podařil.

(<http://www.zoobrno.cz/czech/roc2003.pdf>)

Velmi cenné jsou i odchovy leguánů nosorohých (*Cyclura cornuta*), díky kterým byla zoo pověřena vedením jejich evropské plemenné knihy.

Mezinárodní význam má i narození tří leguánů madagaskarských (*Oplurus cuvieri*) v roce 2006, které v Evropě odchovává zatím jen Zoo Brno a Zoo Rotterdam. (ústní sdělení, Bc. Eduard Stuchlík, tiskový mluvčí zoo Brno)

6. 2. Zoologická zahrada Děčín

Založena v roce 1948.

Současný zřizovatel: město Děčín.

Adresa: Žižkova 1286/15, 405 02 Děčín IV

Internetová adresa zoo: <http://www.zoodecin.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, IZE, WAZA, ISIS, FFI.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 6/5

Počet zvířat (druhy/jedinci): 111/316

Počet Evropských chovných programů (EEP): 15

Návštěvnost v roce 2005: cca 70 000 osob (ústní sdělení, Roman Řehák, zoolog)

Návštěvnost v roce 2006: cca 75 000 osob (ústní sdělení, Roman Řehák, zoolog)

Charakteristika

Zoologická zahrada Děčín se nachází nedaleko centra Děčína, v klidném prostředí lesoparku na vrchu Pastýřská stěna. Se svou dnešní rozlohou se řadí k nejmenším zoo v České republice.

Zoo se zaměřuje na chov vzácných a ohrožených druhů zvířat, které se v ostatních českých zoo vyskytují jen zřídka. Mezi tyto druhy se řadí například anoa horský (*Bubalus depressicornis quarlesi*), kakadu brýlový (*Cacatua ophthalmica*), sambar skvrnitý (*Cervus alfredi*), kabar pižmový (*Moschus moschiferus*) a lori mošusový (*Glossopsitta concinna*).

Velmi vzácný je i japonský kamzík serau malý (*Nemorhaedus crispus*), který se ve 20. století díky člověku ocitnul na pokraji vyhubení. (<http://www.zoodecin.cz/>)

Současný stav

Zoologická zahrada v Děčíně prošla v posledních 10 letech daleko výraznějším rozvojem než v desetiletí předcházejícím.

Od roku 1997 mají medvědi grizzly (*Ursus arctos horribilis*) k dispozici moderně řešený výběh o rozloze 0,1 ha.

V roce 2000 zde byla pro veřejnost otevřena nová rozsáhlá expozice s názvem „Českosaské Švýcarsko“, která návštěvníkům představuje živočišné druhy, které žijí nebo v minulosti žily na území Českosaského Švýcarska.

Dále byl vybudován „Ptačí dům“ pro ptáky z Indonésie a staré kovové oplocení některých výběhů bylo nahrazeno hradbami z pískovce a elektrickým ohradníkem.

V letech 2005 a 2006 došlo k úpravám ve správní budově a vznikly zde nové prostory určené k realizaci výukových programů („Zooškola - Středisko environmentální výchovy zoo Děčín“). V moderní učebně s interaktivní multimediální tabulí mají děti k dispozici i terarijní zvířata.

V říjnu roku 2006 byla slavnostně otevřena další nová expozice zoo s názvem „Rajské ostrovy“, která byla vybudována na místě bývalé „Noční zoo Sulawesi“ v Teplické ulici

v Děčíně. Celkem 4 patra zrekonstruované budovy nabízí návštěvníkům pohled na vybrané světové oblasti, jejich faunu i flóru. Ve čtvrtém patře se nachází „zooklub“, který je vybaven netradičním nábytkem a slouží k výukovým účelům.

Zoologická zahrada v Děčíně je vybavena tzv. mezinárodním informačním systémem. Tabulky a panely se základními i odbornými údaji o chovaných zvířatech si díky použitým piktogramům může přečíst každý bez ohledu na národnost.

V areálu jsou také rozmístěny interaktivní panely, díky nimž mohou návštěvníci poznávat zvířata pomocí smyslů - hmatu, čichu i zraku. V roce 2006 byly do těchto panelů integrovány zvukové ukázky jednotlivých zvířat.

Možnosti dalšího rozvoje

Zoologická zahrada v Děčíně jako jediná ze všech zoologických zahrad v České republice dosud nemá vybudované komplexní moderní hospodářské zázemí. Zoo již má projekt i stavební povolení potřebné k jeho realizaci, chybí však finanční prostředky. Realizací výstavby nového hospodářského zázemí zoo by došlo nejen ke zjednodušení současného způsobu zásobování, ale i k uvolnění poměrně rozsáhlých prostor, které by měly být využity k výstavbě nových výběhů pro tygry usurijské (*Panthera tigris altaica*).

Některé stavby realizované v 90. letech budou vyžadovat údržbu většího rozsahu. K již nevyhovujícím expozicím v zoo patří například expozice fauny jižní Ameriky, expozice primátů či levhartů perských (*Panthera pardus saxicolor*).

V současné době jsou možnosti zoo vyčerpány, neboť byly veškeré volné finanční prostředky soustředěny na realizaci a dokončení největšího investičního projektu ve své historii s názvem „Zooškola - Středisko environmentální výchovy Zoo Děčín“. Například výstavba návštěvnického a administrativního centra zoo tak zůstává v nedohlednu.

Vybrané chovatelské úspěchy

Děčínskou zoologickou zahradu v 70. letech proslavil zejména úspěšný chov kamzíků horských (*Rupicapra rupicapra*).

Velkým úspěchem byl odchov sambara skvrnitého (*Cervus alfredi*) v roce 2004.

V roce 2004 se v děčínské zoo také narodilo první mládě vzácného japonského kamzíka serau malého (*Nemorhaedus crispus*). Bylo však slabé a dožilo se pouze několika měsíců. Další mládě narozené 6. června roku 2006 již bylo uměle odchováno.

6. 3. Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem

Založena v roce 1946.

Současný zřizovatel: Královehradecký kraj

Provozovatel: Zoo Dvůr Králové a. s.

Adresa: Štefánikova 1029, 544 01 Dvůr Králové

Internetová adresa zoo: <http://www.zoodk.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, WAZA, IZE, CBSG, ISIS, EEKMA, WWF.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 73,3/49 (ústní sdělení, Petr Bártík, vedoucí technického servisu)

Počet zvířat (druhy/jedinci): 350/2167

Počet Evropských chovných programů (EEP): 32

Návštěvnost v roce 2005: 501 085 osob (ústní sdělení, Petr Bártík, vedoucí technického servisu)

Návštěvnost v roce 2006: 476 000 osob (ústní sdělení, Petr Bártík, vedoucí technického servisu)

Charakteristika

Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem leží západně od centra města. Vznikla na území původního soukromého parku s kopií renesančního zámku (originál leží u Vídně), kterou nechal postavit začátkem 20. století továrník Richard Neumann.

Součástí zoo ve Dvoře Králové je (od roku 1989) tzv. „Africké safari“, nacházející se v údolí potoka Netřeby. Ve 3 vzájemně oddělených výbězích o celkové rozloze 27 ha se návštěvníci mohou projíždět speciálními „safaribusy“ mezi přibližně 130 kopytníky a 60 ptáky.

Zoo se specializuje na chov afrických zvířat, především kopytníků. Velkou pozornost věnuje zejména nosorožcům, v jejichž chovu je světovou velmocí. Zdejší skupina je největší v Evropě a 2. největší na světě. (http://www.zoodk.cz/zoo_akce_01.php#2)

Nejvýznamnějším poddruhem nosorožce je nosorožec širokohubý (též bílý či tuponosý) severní (*Ceratotherium simum cottoni*). Na celém světě je v zoologických zahradách chováno 10 jedinců, tj. více než ve volné přírodě. Z toho 7 zvířat žije v zoo ve Dvoře Králové nad Labem. (http://www.zoodk.cz/zoo_akce_01.php#2)

Chovná skupina nosorožců dvourohých neboli černých (*Diceros bicornis*), které chová zoo jako jediná v České republice, je zároveň největší skupinou tohoto druhu na světě. (http://www.zoodk.cz/zoo_akce_01.php#2)

K vzácným druhům v zoo patří také pralesní žirafa okapi (*Okapia johnstoni*) z rovníkové Afriky, kterou zoo chová jako jediná ve střední Evropě.

(<http://www.zoodk.cz/home.php>)

Královédvorská zoo má vzácné a početné kolekce zeber a žiraf.

K nejvýznamnějším expozicím v zoo patří například pavilony „Ptačí svět“, „Vodní světy“, galerie „Pravěk očima Zdeňka Buriana“, ostrov lemuru kata, velká průchozí ptačí voliéra a pavilony a výběhy šelem.

Současný stav

Významným modernizátorem a realizátorem nových expozičních trendů v královédvorské zoo byl Ing. Jiří Svoboda (ředitel zoo v letech 1984-6), který zahájil výstavbu expozic a výběhů imitujících přirozené prostředí, zrušil v celé zoo zábradlí a zahájil zakrývání budov a plotů palisádami, vegetací a podobně.

V posledním desetiletí došlo v královédvorské zoo k modernizaci starých objektů a zlepšení služeb i bezpečnosti návštěvníků. Šelmy a velcí primáti jsou od návštěvníků odděleni skly. Všechny expozice a služby jsou přístupné bezbariérově s výjimkou galerie, která je umístěna v 1. patře letohrádku zoo.

Pavilon „Africká savana“, který byl návštěvníkům zpřístupněn v roce 2005, je finančně i technicky nejnáročnější stavbou v novodobé historii královédvorské zoo.

V roce 2006 zoo odkoupila objekt bývalé továrny v bezprostřední blízkosti zoo, čímž se zvýšila výměra areálu o 2,3 ha. (ústní sdělení, Petr Bártík, vedoucí technického servisu)

Nejpůsobivější částí zahrady jsou bezesporu velké letní výběhy. Návštěvníky od zvířat oddělují pouze příkopy.

Možnosti dalšího rozvoje

Zoo již má připravené projekty pro stavební úpravy pavilonu zeber Grévyho (*Equus grevyi*), pavilonu pro antilopy bongo (*Tragelaphus eurycerus*) a okapi (*Okapia johnstoni*). Připraven je také projekt na rozšíření parkoviště zoo a projekt na zimoviště ptáků.

Již byly vypracovány studie výstavby tzv. Darwinova centra a nového chovného zařízení pro lidoopy. Jejich starší pavilon pak bude sloužit menším druhům primátů.

Na nově získaných pozemcích zoo bude vybudována rozsáhlá expozice asijské fauny, jejíž dominantami budou 2 haly. Vznikne zde i moderní chovné zařízení pro nosorožce indické (*Rhinoceros unicornis*). Práce na výstavbě expozice by měly být zahájeny na jaře roku 2008.

Vybrané chovatelské úspěchy

Zoo Dvůr Králové nad Labem jako jediná na světě čtyřikrát úspěšně rozmnožila severní formu nosorožce širokohubého (*Ceratotherium simum cottoni*) (http://www.zoodk.cz/zoo_akce_01.php#2)

Zoo také dosahuje výjimečných světových úspěchů v chovu žiraf, zeber, buvolů a řady druhů antilop, z nichž jsou nejvýznamnější četné odchovy velmi vzácných antilop bongo (*Tragelaphus eurycerus*).

V roce 2004 bylo dosaženo odchovu varanů Mertensových (*Varanus mertensi*). Jednalo se o 2. odchov tohoto druhu v Evropě. (http://www.zoodk.cz/zoo_08pavilony_03.php)

Vzácné jsou také odchovy gazely pískové (*Gazella leptoceros*), kterou chová jen několik málo zoologických zahrad světa a především odchovy kudu malého (*Tragelaphus imberbis*). Zoo Dvůr Králové je jeho největším světovým chovatelem.

6. 4. Zoologická zahrada Hodonín

Založena v roce 1975.

Současný zřizovatel: město Hodonín.

Adresa: U červených domků 3529, 695 03 Hodonín

Internetová adresa zoo: www.zoo-hodonin.cz

Členství: UCSZ

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 7,5/5

Počet zvířat (druhy/jedinci): 139/496

Počet Evropských chovných programů (EEP): 7

Návštěvnost v roce 2005: 111 000 osob

(<http://www.zoo-hodonin.cz/informace/informace.htm>)

Návštěvnost v roce 2006: 106 302 osob (ústní sdělení, Ing. Zdenka Maláníková, zootechnik)

Charakteristika

Zoologická zahrada Hodonín se nachází v severozápadní části města Hodonín v prostředí lužního lesa. V areálu zoo s parkovou úpravou se vyskytují i vodní plochy.

Zoo patří k nejmenším zoologickým zahradám v České republice a specializuje se zejména na chov primátů, kočkovitých šelem, papoušků a vzácných a ohrožených druhů.

Současný stav

Nejmodernější a nejzajímavější stavbou v zoo je pavilon akvárií, jehož dominantou je mořské akvárium o objemu 22 000 litrů slané vody, ve kterém jsou umístěni žraloci. Nachází se zde i akvaterária s piraněmi a dalšími druhy ryb. V minulých letech prošel pavilon rekonstrukcí a ke stávajícím expozicím přibýly i akvaterária s krokodýli a expozice mořského světa. Zrekonstruovaný pavilon s novými expozicemi tak byl otevřen v roce 2002.

V roce 2001 byla v zahradě otevřena poměrně rozsáhlá „dětská zoo“.

Během dalších let probíhaly úpravy výběhů zvířat dle jejich přirozeného prostředí (zejména u exotického ptactva) a byly aplikovány naučné panely o fauně České republiky. Výběh lvů byl vyzdoben malbami africké scenérie a návštěvnická hala pavilonu ptáků byla vyzdobena malbami australského a amerického pralesa.

V současné době v zoo probíhá výstavba vzdělávacího centra s pavilonem velkých kočkovitých šelem. Dokončení tohoto moderního pavilonu je plánováno na srpen roku 2007.

Bariéry mezi návštěvníky a chovanými zvířaty jsou u všech venkovních expozic a výběhů zoo tvořeny mřížemi či kovovým oplocením.

Možnosti dalšího rozvoje

Prioritou hodonínské zoo je rozšíření současného areálu. Pozemky obklopující zoologickou zahradu jsou však majetkem Lesů České republiky, které s jejich odkoupením nesouhlasí.

V současné době se zoo potýká s nedostatkem financí na rekonstrukci a rozšíření stávající a nevyhovující expozice medvědů hnědých, kterou tvoří beton a kovové mříže. Projekt nové expozice je již zhotoven a návštěvníci si jej mohou prohlédnout přímo v areálu zoo. V nové expozici by mělo být medvědům vytvořeno přirozené prostředí a od návštěvníků by byli odděleni jen sklem.

6. 5. Zoologická zahrada Chleby

Založena v roce 1997.

Zřizovatel a provozovatel: obecně prospěšná společnost Zoo Chleby, o.p.s.

Adresa: Chleby 1, 289 31 Středočeský kraj

Internetová adresa zoo: <http://www.zoochleby.com>

Členství: EARA ZA

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 0,5/0,5 (ústní sdělení, Bc. Alena Fraňková, zoolog)

Počet zvířat (druhy/jedinci): 40/95 (<http://www.zoochleby.com/vyrocní-zprava-2005.pdf>)

Návštěvnost v roce 2005: cca 14 000 osob (ústní sdělení, Ing. René Franěk, ředitel zoo)

Návštěvnost v roce 2006: cca 18 000 osob (ústní sdělení, Ing. René Franěk, ředitel zoo)

Charakteristika

Zoo Chleby je nejmladší a nejmenší zoologickou zahradou v České republice. Nachází se v obci Chleby nedaleko Nymburka. Zoo se specializuje na chov vzácných a ohrožených druhů ptáků.

Ze vzácných a zajímavých druhů zvířat je zde k vidění například orel kamčatský (*Haliaeetus pelagicus*), jeřáb japonský (*Grus japonensis*), jeřáb rajský (*Anthropoides paradisea*) či ara hyacintový (*Anodorhynchus hyacinthinus*).

Zajímavý je fakt, že zoo zaměstnává výhradně postižené a handicapované občany regionu, kteří obtížně hledají zařazení na trhu práce.

Současný stav

Většina budov v zoo prošla v posledních letech částečnou či úplnou rekonstrukcí. Vzhled zahrady je neustále vylepšován výsadbou vzácných stromů, keřů a bambusů.

V roce 2004 bylo v zoo postaveno dětské hřiště a v areálu byly umístěny 2 nové velkoplošné cedule, ze kterých se mohou návštěvníci dovědět zajímavosti o dravcích a bažantech. Byla také započata výstavba pavilonu opic.

K návštěvnicky nejoblíbenější expozicím v zoo patří „Babiččin dvoreček“ s domácími zvířaty, která je určena zejména dětem. Tato expozice byla slavnostně otevřena v roce 2005. V témže roce byla také postavena nová ubikace pro antilopy nilgau (*Boselaphus tragocamelus*).

Jako ve všech zoo, i zde probíhá environmentální činnost a výchova. Od roku 2006 je v zoo k těmto účelům k dispozici nové environmentální centrum.

V současné době v zoo probíhají závěrečné práce výstavby pavilonu opic, jehož slavnostní otevření proběhne při příležitosti oslav 10. výročí zoologické zahrady - v červnu roku 2007.

Možnosti dalšího rozvoje

Během roku 2007 bude v zoo započata výstavba obřího akvária pro sladkovodní ryby. Plánována je také nová expozice pro levharty mandžuské (*Panthera pardus orientalis*) a mnoho dalších. Další rozvoj zoo však závisí na dostupných finančních prostředcích.

Vybrané chovatelské úspěchy

I přes poměrně krátkou dobu existence zoo zde již bylo dosaženo několika světových chovatelských úspěchů. Jako 1. na světě zoo odchovala tetřívka kavkazského (*Lyrurus mlokosiewiczii*) a koroptev pouštní (*Ammoperdix griseogularis*).

(http://www.zoochleby.com/html/o_nas1.html) Unikátní byl také odchov zoborožce nosorožčího (*Buceros rhinoceros*).

6. 6. Podkrušnohorský zoopark Chomutov

Založen v roce 1975.

Současný zřizovatel: město Chomutov

Adresa: Přemyslova 259, 430 01 Chomutov

Internetová adresa zoo: <http://www.zoopark.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, WAZA, EARAZA, Unie stanic pro handicapované živočichy.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 112/60 (ústní sdělení, Ing. Andrea Karasová, propagace)

Počet zvířat (druhy/jedinci): 175/995

Počet Evropských chovných programů (EEP): 15

Návštěvnost v roce 2005: 214 028 osob (http://www.zoopark.cz/vz2005/Zoopark_2005.html)

Návštěvnost v roce 2006: 224 061 osob (ústní sdělení, Ing. Andrea Karasová, propagace)

Charakteristika

Podkrušnohorský zoopark Chomutov se zaměřením na chov fauny palearktické oblasti a domácích zvířat je svou celkovou rozlohou největší zoo v ČR.

Celý areál Podkrušnohorského zooparku, nacházející se v blízkosti Kamencového jezera v Chomutově, je členitý a charakteristický značným druhovým bohatstvím jak flory tak fauny.

Součástí zooparku je tzv. Eurosafari, jehož provoz byl zahájen v roce 2000. Pro přepravu návštěvníků v tomto areálu o rozloze téměř 30 ha je využívána terénní souprava s názvem „Safari expres“. Na území s velkou vodní plochou, vzrostlým modřínovým hájem, smíšeným lesem a volnými pastvinami lze spatřit například zebra evropského (*Bison bonasus*), koně převalského (*Equus Przewalskii*), pratura (*Bos taurus*) či skotský náhorní skot (*Bos taurus*).

Jako jedna z mála zoologických zahrad světa chová zoopark vzácný poddruh pižmoně - pižmoně grónského (*Ovibos moschatus wardi*). Ze vzácných druhů je zde také k vidění

například daněk mezopotámský (*Dama mesopotamica*) a takin čínský (*Budorcas taxicolor bedfordi*), který sem byl dočasně deponován z liberecké zoo.

Vývoj návštěvnosti Zooparku Chomutov v letech 2000–2005 znázorňuje graf 1 v příloze č. 4.

Současný stav

Díky rozsáhlému areálu zooparku jsou poměrně rozsáhlé i jednotlivé výběhy zvířat. Většina staveb i bariér mezi návštěvníky a zvířaty jsou tvořeny z přírodních materiálů.

K zajímavým expozicím v zoo patří například „hřbitov vyhubených zvířat“, expozice makaků magot (*Macaca sylvanus*), expozice vlků euroasijských (*Canis lupus*) a moderní hektarový výběh medvědů hnědých (*Ursus arctos*).

Z významných stavebních akcí, které byly realizovány v posledních letech jmenujme například výstavbu restaurace „Tajga“, nokturnárií, výběhu a vnitřní ubikace pro dikobrazy srstnatonosé (*Hystrix hirsutirostris*), výběhu pro bobry evropské (*Castor canadensis*) a vydry říční (*Lutra lutra*) a výstavbu 2 stylových vstupních bran. V roce 2004 také proběhla celková rekonstrukce vnitřních ubikací pro ibisy skalní (*Geronticus eremita*).

Velký význam pro chomutovský zoopark měla také rekonstrukce chovného a vzdělávacího centra, která proběhla v roce 2005. Nové vzdělávací centrum má kvalitní počítačové a laboratorní vybavení a v odchovně se nachází nejmodernější líheň na světě. (http://www.zoopark.cz/vz2005/Zoopark_2005.html)

Od začátku roku 2005 v zooparku probíhá realizace rozsáhlého projektu rozvoje severní části parku a oblasti Šichtova dolu, který by se také dal nazvat „Člověk a zvířata v průběhu staletí“. Hlavním cílem celého projektu je seznámení veřejnosti s historií regionu prostřednictvím vývoje obydlí člověka, zemědělství a řemesel. Tento záměr vychází z původní koncepce zooparku pocházející ze 70. a 80. let minulého století.

Nejprve zde byl obnoven rybník, byla vysazena lipová alej a postavena hrázděná kaplička. V její blízkosti se nachází sloup nejsvětější trojice. Byla také postavena starogermánská a staroslovanská obydlí. V roce 2007 zde byl slavnostně otevřen „Krušnohorský statek“ a větrný mlýn.

V současné době probíhá v zoo přestavba expozice bobrů evropských (*Castor canadensis*) a vyder říčních (*Lutra lutra*), které budou doplněny o akvária (sladkovodní i mořská).

Možnosti dalšího rozvoje

Během roku 2007 bude započata výstavba Ahníkovského zámku, který musel ve stejnojmenné vesnici ustoupit těžbě hnědého uhlí.

Bude také realizován projekt rekonstrukce centrální části zooparku, v rámci kterého budou vystavěna rybářská obydlí, přístavní mola, expozice medvědů ledních (*Ursus maritimus*), pižmoňů (*Ovibos moschatus*) a další.

Vybrané chovatelské úspěchy

K největším chovatelským úspěchům podkrušnohorského zooparku patří odchovy vzácné sajgy tatarské (*Saiga tatarica*) v roce 1999 a odchov samičky pižmoně grónského (*Ovibos moschatus wardi*) v roce 2005.

Úspěšný odchov tchoříka skvrnitého (*Vormela peregusna*) v roce 1997 byl teprve 2. v Evropě. (<http://www.zoopark.cz/>)

Cenné jsou také každoroční odchovy tuleňů kuželozubých (*Halichoerus grypus*). V roce 2006 se v zooparku narodila dvojčata, která jsou naprostou vzácností.

6. 7. Zoologická zahrada Jihlava

Založena v roce 1957.

Současný zřizovatel: statutární město Jihlava.

Adresa: Březinovy sady 10/7, 586 01 Jihlava

Internetová adresa zoo: <http://www.zoojihlava.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, IZE, WAZA, CBSG.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 12/6,5

Počet zvířat (druhy/jedinci): 135/598

Počet Evropských chovných programů (EEP): 23

Návštěvnost v roce 2005: 241 130 osob

(<http://www.zoojihlava.cz/index.php?menu=11&vybranyrok=2005&zobrazdetail=1&idclank=279#clanek279>)

Návštěvnost v roce 2006: 229 353 osob (ústní sdělení, Kateřina Kosová, propagace)

Charakteristika

Zoologická zahrada Jihlava se nachází v údolí řeky Jihlávky a to v bezprostřední blízkosti centra města. V areálu zoo se vyskytují vodní plochy, zalesněné svahy, louky i skály. Řeka Jihlávka je zde nejen cenným vodním zdrojem, ale i přirozenou hranicí zoo.

Zoo se specializuje zejména na chov kočkovitých šelem, drápkatých opic a plazů. Mezi významné druhy chované v jihlavské zoo, které chová jen málo zoologických zahrad světa patří například kočka arabská (*Felis silvestris gordonii*) a kočkodan d'amd'am (*Cercopithecus ae. Djamdjamensis*).

Jihlavská zoo vlastní největší kolekci drápkatých opic v České republice.

Současný stav

Během rozvoje jihlavské zoo byl kladen velký důraz na estetický vzhled. Uplatňovaly se přírodní materiály a mříže byly postupně nahrazeny sklem. Poté, co byl na místě nevyhovujících klecí vybudován poměrně rozsáhlý komplex přírodních výběhů pro levharty a rysy, se ZOO Jihlava stala zoologickou zahradou bez mříží.

Jako ukázka použití moderní technologie a nových prvků v prezentaci zvířat byl v zoo v roce 2001 vybudován nový výběh pro mývaly severní (*Procyon lotor*) s protékající vodou. Velkým, nejen estetickým přínosem, bylo odstranění kovového oplocení výběhů kopytníků a jeho nahrazení barierami z kamenných bloků. Rekonstrukcí prošly výběhy opic, které byly obohaceny větvemi a kmeny.

Největší stavební akcí v letech 2002 a 2003 byla výstavba „Africké vesnice Matongo“, která se ihned po svém otevření stala návštěvnický nejatraktivnější částí jihlavské zoo. Pravděpodobně právě díky této expozici došlo v roce 2003 k výraznému nárůstu návštěvnosti zoo. Tento nárůst je dobře patrný z grafu 2, který je umístěn v příloze č. 4 na konci práce. Vesnice představuje komplex deseti chýší a několika menších přístřešků. Nachází se zde například tzv. „africká škola“, noční pavilon pro kaloně rodriguezské (*Pteropus rodricensis*) či laguna s prosklenou ubikací pro plameňáky starosvětské (*Phoenicopterus ruber roseus*).

V květnu roku 2006 byl slavnostně otevřen nový vstupní areál do zoo. Na nový vchod do zoo, jehož součástí jsou pokladny s automatizovanými přístupovými systémy, informační středisko, kavárna se sezónním provozem i toalety pro veřejnost, navazují nová území zoo o rozloze srovnatelné s dosavadní expoziční částí zoo. V minulých letech zde již byla vystavěna provozní budova a byly zde zavedeny inženýrské sítě. V následující etapě výstavby bylo nutné vybudovat páteřní komunikaci spojující nový objekt se stávající částí zoo. V současné době se v novém vstupním areálu nachází expozice surikat (*Suricata suricatta*) a expozice pro tany severní (*Cynictis penicillata*). Od roku 2007 je zde k vidění i expozice sov a dravců společně s ukázkami jejich výcviku.

Možnosti dalšího rozvoje

Ke konci roku 2007 bude v novém areálu započata výstavba expozice Shetlandských ponny (*Eguus caballus*) s názvem „Shetlandský ostrov“. Záměrem jihlavské zoo je využít prostory tohoto nového území k výstavbě dalších expozic, například pavilonu žiraf. V plánu je také výstavba environmentálního centra s planetáriem. Jako je tomu i u jiných zoo, vše však závisí na vůli a možnostech zřizovatele.

Ve „starším“ areálu zoo bude rovněž ke konci roku 2007 započata rekonstrukce výběhu medvědů malajských (*Helarctos malayanus*). Zároveň bude vybudována i jejich nová ubikace.

Vybrané chovatelské úspěchy

Významné chovatelské úspěchy zaznamenala zoo Jihlava v chovu korovce jedovatého (*Heloderma suspectum*). V roce 2002 se zde narodila 4 mláďata. Byl to 1. odchov nejen u nás, ale i v evropských zoo. (<http://www.zoojihlava.cz/index.php>) Úspěšných odchovů bylo dosaženo i v letech následujících.

Velkých úspěchů zoo dosáhla také v odchovech dalších plazů - užovek čínských (*Elaphe m.moellendorffi*) a kober čínských (*Naja atra*). Užovky čínské (*Elaphe m.moellendorffi*) jsou zde úspěšně rozmnožovány od roku 1996. Jihlavská zoo je po San Diegu 2., které se odchov těchto plazů podařil. (<http://www.zoojihlava.cz/index.php?menu=11&vybranyrok=2002&zobrazdetail=1&idclank=uvyrocnizprava=44#clanek44>)

Za zmínku rovněž stojí odchovy vzácných kočkodanů d'am-d'am (*Cercopithecus ae. Djamdjamentis*).

Významné jsou také odchovy koček arabských (*Felis silvestris gordonii*). Na celém světě totiž žije pouze několik desítek tohoto poddruhu kočky divoké a to pouze v zoologických zahradách a dalších institucích. Ve volné přírodě nebyla kočka arabská již několik let vůbec spatřena.

(<http://www.zoojihlava.cz/index.php?menu=2&vybranyrok=2005#clanek178>)

6. 8. Zoologická zahrada Liberec

Založena v roce 1919.

Zřizovatel: statutární město Liberec

Adresa: Masarykova 1347/31, 460 01 Liberec

Internetová adresa zoo: <http://www.zooliberec.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, WAZA, IZE, ISIS.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 13,3/4,7

Počet zvířat (druhy/jedinci): 177/1105

Počet Evropských chovných programů (EEP): 26

Návštěvnost v roce 2005: 339 435 osob (<http://www.zooliberec.cz/pro-media/16-setkani-s-novinari-v-liberecke-zoo-7-unora-2007--divizna/>)

Návštěvnost v roce 2006: 341 161 osob (<http://www.zooliberec.cz/pro-media/16-setkani-s-novinari-v-liberecke-zoo-7-unora-2007--divizna/>)

Charakteristika

Zoo Liberec, která je z větší části obklopena bytovou zástavbou, leží v údolí nedaleko městského centra. Část areálu je zalesněna, volné plochy mají parkovou úpravu. Spodní částí zoo protéká potok, ústící do Labutího jezírka, využívaného pro chov vodních ptáků. Liberecká zoo se podle své specializace zaměřuje na chov vzácných, ve volné přírodě ohrožených druhů zvířat.

Nejvzácnějším druhem v zoo je takin čínský (*Budorcas taxicolor bedfordi*). Jako jediná v České republice chová zoo Liberec například bílou formu tygra indického (*Panthera tigris tigris*) a vzácné dravce Čimangy Falklandské (*Phalacrocorax australis*). (<http://www.zooliberec.cz/aktivity/>)

V liberecké zoo můžeme spatřit největší chovné skupiny oslů somálských (*Equus africanus somaliensis*), šimpanzů (*Pan troglodytes*) a nahurů modrých (*Pseuodius nayaaur*) v České republice.

Nevšední je také zdejší kolekce dravých ptáků.

Nejvýznamnější a nejatraktivnější expozicí v Zoo Liberec je „pavilon tropů“.

Současný stav

Zoologická zahrada v Liberci je nejstarší zoo v České republice. Po dlouhou dobu však zůstávala jen pestrou „výstavkou“ zvířat, v podstatě zvěřincem. Až s nástupem ředitele Jiřího Badalce (v roce 1954) se podařilo přerušit stagnaci a byla započata podstatná modernizace zahrady. Je paradoxem, že naše nejstarší zoo se dostává na cestu k modernímu, kulturně výchovnému zařízení jako poslední.

Nejstarším objektem v zoo Liberec je pavilon slonů. Během let došlo k rekonstrukcím vnitřních prostor i venkovního výběhu.

V roce 1983 se liberecká zoo výstavbou chovných voliér zapojila do mezinárodního programu „Chovu dravých ptáků“. Postavené voliéry představovaly v té době nejmodernější chovné zařízení v Evropě. (<http://www.zooliberec.cz/jednotlive-expozice/expozice-dravych-ptaku/>)

Prostory pavilonu šelem byly poprvé zcela zrekonstruovány v roce 1975. V roce 1994 byl rozšířen o zařízení pro chov páru bílých tygrů (*Panthera tigris tigris*). O 5 let později došlo k rekonstrukci venkovních výběhů a poté následovala i rekonstrukce kompletní. Slavnostní otevření opraveného pavilonu pak proběhlo v roce 2001.

V prosinci 2003 byl otevřen nový pavilon plameňáků včetně venkovních výběhů a v roce 2004 byla pro návštěvníky otevřena tzv. Soví stezka.

Pavilon žiraf prošel v letech 2005 a 2006 rozsáhlou rekonstrukcí jejíž výsledkem je i nové uspořádání této ubikace.

V posledních letech zde byla vystavěna dětská kontaktní zoo s přilehlým hřištěm, vznikly nové ubikace a výběhy pro mangusty liščí (*Cinnyctis penicillata*), vznikla nová expozice surikat (*Suricata suricatta*) a výběh pro lamy alpaky (*Lama guanicoe f. pacos*) a pony Shetlandské (*Equus caballus*).

Možnosti dalšího rozvoje

Okolí liberecké zoologické zahrady již nedává větší možnosti k jejímu rozšíření. Proto se neuvažuje o podstatném zvýšení počtu chovaných druhů, ale spíše o zkvalitnění chovných skupin a stád. Snahou je zde také propojovat jednotlivé výběhy zvířat a zvětšit tím jejich životní prostor.

Plánována je výstavba nového pavilonu slonů, který by tak měl nahradit pavilon starý, pocházející z roku 1972. Již byla vypracována jeho studie.

Část areálu zoologické zahrady bude určena liberecké botanické zahradě a vznikne zde arboretum.

Vzhledem k již nevyhovujícímu stavu expozice paviánů pláštíkových (*Papio hamadryas*) je v plánu výstavba expozice nové.

Vybrané chovatelské úspěchy

Zoo v Liberci se podařilo odchovat již 3 mláďata takina čínského (*Budorcas taxicolor bedfordi*). Významem se dá o tomto chovatelském úspěchu bez nadsázky hovořit jako o světovém unikátu. (<http://www.zooliberec.cz/stalo-se-roku-2006/5-unora-narozeni-samicky-takina-cinskeho/>)

V roce 2002 se Zoo Liberec jako 5. zoo na světě podařilo úspěšně odchovat mládě vzácného orla kamčatského (*Haliaeetus pelagicus*). (ústní sdělení, Zuzana Šafaříková, vedoucí propagace, tisková mluvčí)

Zoo se také významně zasloužila o zachování genofondu oslů somálských (*Equus africanus somaliensis*) a kozorožců dagestánských (*Capra cylindricornis*).

K velkým chovatelským úspěchům se řadí i odchovy bílé formy tygra indického (*Panthera tigris tigris*).

6. 9. Zoologická zahrada Ohrada

Založena v roce 1939.

Současný zřizovatel: Jihočeský kraj

Adresa: 373 41 Hluboká nad Vltavou

Internetová adresa zoo: <http://www.zoo-ohrada.cz>

Členství: UCSZ, IZE, EAZA, EARAZA, Unie stanic pro handicapované živočichy.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 6/2,5 (ústní sdělení, RNDr. Roman Kössl, vedoucí oddělení ekologické výchovy a propagace, zástupce ředitele)

Počet zvířat (druhy/jedinci): 203/909

Počet Evropských chovných programů (EEP): 3

Návštěvnost v roce 2005: 217 800 osob (<http://www.zoo-ohrada.cz/vz2005/>)

Návštěvnost v roce 2006: 196 797 osob (ústní sdělení, RNDr. Roman Kössl, vedoucí oddělení ekologické výchovy a propagace, zástupce ředitele)

Charakteristika

Zoo Ohrada leží v těsné blízkosti města a zámku Hluboká nad Vltavou, nedaleko loveckého zámku Ohrada, v rovinaté krajině na břehu Munického rybníka.

Zoo se specializuje zejména na faunu České republiky a Evropy. Nechybí zde ale ani další představitelé zvířeny celé palearktické nebo nearktické zoogeografické oblasti (Euroasie a Severní Amerika) ani zástupci pro nás ryze exotické fauny (Afrika, tropická Asie, Austrálie, Jižní Amerika).

Nejvzácnějším druhem v zoo Ohrada je arassari řasnatý (*Pteroglossus beauharnaesii*), který je v současné době chován pouze v několika zoologických zahradách, v České republice jen v Zoo Ohrada v Hluboké nad Vltavou a v Zoo Dvůr Králové nad Labem.

Mezi nejzajímavější expozice patří areál sov, expozice vydry říční (*Lutra lutra*) a průchozí voliéra pro ptáky pobřežních vod. Neobvyklá je i expozice našich druhů sladkovodních ryb.

Současný stav

Zoologická zahrada Ohrada patří k nejstarším zoologickým zahradám v České republice. Mnoho let se však nedařilo vytvořit vhodné podmínky pro další rozvoj.

Postupná modernizace jednotlivých chovných zařízení byla započata až v roce 1971.

V roce 1982 byly otevřeny nové výběhy kopytníků a vodních ptáků na břehu Munického rybníka, čímž se významně zvětšila rozloha zoologické zahrady. Zvyšoval se i počet chovaných druhů zvířat. Začala se rozvíjet i aktivní vzdělávací a výchovná činnost a zapojení do systému ochrany přírody.

K další modernizaci a rozšiřování zoo došlo v 1. polovině 90. let. Stávající mříže nebo pletivo byly u části expozic nahrazeny sklem. Došlo i k rekonstrukci a rozšíření rybníčků s vodními ptáky při břehu Munického rybníka na rozsáhlé moderní a zajímavě pojaté expozice.

Zoologická zahrada získala do vlastnictví 3 ha ploch k dalšímu rozvoji. Byla vybudována moderní odchovna, která zároveň slouží jako zimoviště pro teplomilné druhy.

Na novém území zoo bylo v roce 2006 otevřeno Centrum ekologické výchovy, určené zejména k realizaci výukových programů.

V témže roce zde byly pro veřejnost otevřeny také dvě nové expozice: průchozí voliéra pro ptáky pobřežních vod a areál sov. V současné době zde probíhá výstavba průchozí voliéry pro ptáky lesů střední Evropy a výstavba výběhů pro lišky obecné (*Vulpes vulpes*), kočky divoké (*Felis silvestris*) a jezevce evropské (*Meles meles meles*). Slavnostní otevření těchto expozic je plánováno na květen roku 2007. Zároveň bude uvedena do provozu nová restaurace, v jejíž blízkosti se nachází nové dětské hřiště a 3 nové výběhy s „kontaktními“ zvířaty.

V areálu zoo dále probíhá výstavba expozice pro velké šelmy, pravděpodobně pro medvěda hnědého (*Ursus arctos*).

Zoo je vybavena moderními informačními prvky - 2 zvukovými panely. Zrakově postižení návštěvníci mohou využít také otisky stop a dřevěné sochy zvířat, které jsou rozmístěné po celém areálu zoo a opatřeny názvem zvířete v Braillově písmu.

Vybrané chovatelské úspěchy

Zoo Ohrada jako 1. na světě (v roce 1996) odchovala arassari řasnatého (*Pteroglossus beauharnaesii*). Podle dostupných informací se až do r. 1996 nepodařilo odchovat arassari řasnatého v žádné zoo a ani jiné chovatelské zařízení do té doby nepublikovalo úspěšný odchov tohoto druhu. (<http://www.zoo-ohrada.cz/>)

Možnosti dalšího rozvoje

Jednotlivá chovná zařízení a jejich okolí budou postupně doplňována výsadbami rostlin, které jsou pro dané oblasti přirozené. O rostliny bude také rozšířen informační systém zoo.

Zoo bude rovněž pokračovat ve výstavbě na nových pozemcích. Celý nový areál zoo bude věnován fauně palearktické zoogeografické oblasti. V rámci starší části zoo budou nahrazena stará a nevyhovující chovná zařízení novými, kde budou chovány pro návštěvníky atraktivní druhy zvířat z ostatních zoogeografických oblastí. Tento areál bude rozčleněn podle jednotlivých kontinentů, ze kterých daní živočichové pocházejí.

V plánu je také vybudovat pavilon pro malé savce Evropy, zčásti řešený jako expozice s obráceným světelným režimem (nokturnárium). Uvedený pavilon je standardním zařízením ve většině zoo i v ČR.

6. 10. Zoologická zahrada Olomouc

Založena v roce 1953.

Současný zřizovatel: statutární město Olomouc.

Adresa: Darwinova 29, 779 00 Olomouc - Svatý Kopeček

Internetová adresa zoo: <http://www.olomouc.com>

Členství: UCSZ, IZE, EAZA, WAZA, ISIS.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 42,5/22,5

Počet zvířat (druhy/jedinci): 324/ 1635

Počet Evropských chovných programů (EEP): 28

Návštěvnost v roce 2006: 360 333 osob

([http://zoo.olomouc.com/novinky.php?&novinky\[offset\]=5](http://zoo.olomouc.com/novinky.php?&novinky[offset]=5))

Návštěvnost v roce 2005: 397 052 osob (http://zoo.olomouc.com/o_zoo.php/navstevnost)

Charakteristika

Zoologická zahrada Olomouc se rozkládá ve smíšeném lese na Svatém kopečku u Olomouce. Členitý terén zoo umožnil budovat výběhy připomínající podmínky zvířat ve volné přírodě.

Zoo se zaměřuje zejména na chov žiraf Rothschildových (*Giraffa camelopardalis rothschildi*), oryxů jihoafrických (*Oryx gazella*) a na mořskou akvaristiku.

Z druhů, které se v našich zoologických zahradách příliš často nevyskytují jsou zde k vidění například kaloni rodriguezští (*Pteropus rodricensis*), makaci červenolící (*Macaca fuscata*) či cibetky africké (*Civettictis civetta*).

Olomoucká zoo chová největší skupinu oryxů jihoafrických (*Oryx gazella*) v České republice.

Současný stav

Nejstarší stavbou v zoo je pavilonu opic, který byl vybudován v roce 1958. Stavba však již byla několikrát rekonstruována. Mříže a pletivo bylo postupně nahrazeno sklem, výběhy se zvětšily a rozšířil se i počet ubikací.

Zajímavou stavbou, na kterou se svého času jezdili dívat i odborníci ze zahraničí, je obří voliéra. Její stavba byla zahájena v roce 1971 a dokončena v roce 1973.

K raritám olomoucké zoo dále patří pavilon netopýřů, ve kterém mohou kaloni prolétávat prostorem návštěvníků, unikátní průchozí výběh pro makaky červenolící (*Macaca fuscata*), vyhlídková věž či obří akvárium se žraloky o objemu 42 000 litrů.

Moderním požadavkům na chov zvířat odpovídá i pavilon velkých šelem stejně jako pavilónky pro malé šelmy vybudované v dolní části zoo, které zde nahradily staré drátěné a již nevyhovující voliéry.

V olomoucké zoologické zahradě probíhá výstavba nových pavilonů a ubikací pro zvířata vlastně neustále. V roce 1995 byla postavena ubikace sobů polárních (*Rangifer tarandus*) a v roce 2000 ubikace s vyhlídkou a výběhem pro pižmoně (*Ovibos moschatus*). Nový výběh s pavilónkem a vyhlídkou pro návštěvníky mají také gepardi (*Acinonyx jubatus*).

Rekonstrukcí starého pavilonu hyen, vznikl moderní „Tropický jihoamerický pavilon“. Návštěvníci si zde mohou prohlédnout například mravenečníky čtyřprsté (*Tamandua tetradactyla*) či pásovce štetinaté (*Chaetophractus villosus*).

V roce 2005 byl slavnostně otevřen nový výběh pro rysy ostrovidy (*Lynx lynx*) o rozloze 0,07 ha. Výběh splňuje všechny požadavky na přirozené prostředí, ve kterém se rysové v přírodě pohybují. Návštěvníci mohou tato zvířata pozorovat z lávky nad výběhem.

Na konci roku 2006 započaly stavební úpravy a rozšíření výběhu pro medvědy malajské (*Helarctos malayanus*). Od dubna roku 2007 tak mají tito medvědi k dispozici výběh dvojnásobně větší.

Vybrané chovatelské úspěchy

Výjimečných chovatelských úspěchů zoo dosáhla zejména v chovu žiraf Rotschildových (*Giraffa camelopardalis rotschildi*), přímorožců jihoafrických (*Oryx gazella gazella*) a kozorožců kavkazských (*Capra caucasica*).

Chov žiraf Rotschildových (*Giraffa camelopardalis rotschildi*) má v zoo dlouhou tradici. V říjnu roku 2006 se zde narodilo již 39. mládě tohoto druhu.

([http://zoo.olomouc.com/prochazka.php?prochazka\[zvireid\]=4](http://zoo.olomouc.com/prochazka.php?prochazka[zvireid]=4)) Raritní je však zejména úspěšný odchov dvojčat v roce 1998. Olomoucká zoo je tak jedna z mála na světě, kterým se tento odchov podařil.

Přímorožce jihoafrické (*Oryx gazella gazella*) zoo chová již od roku 1975. Narodilo se zde již přes 200 mlád'at. (ústní sdělení, Hana Labská, oddělení propagace a vzdělávání) Tento druh nebývá v zoologických zahradách chován zcela běžně a ve velkém množství.

Možnosti dalšího rozvoje

Zoo Olomouc má již vypracován projekt nového pavilonu pro lidoopy, jehož součástí bude i informační centrum. Počátek výstavby je plánován na konec roku 2007, vše však záleží na finančních prostředcích.

V plánu je také výstavba společného výběhu pro medvědy kodiaky (*Ursus arctos middendorffi*) a vlky bílé, který bude situován na místě dnešních výběhů jelenů sika (*Cervus nippon*). Starý a nevyhovující výběh medvědů pak bude zrušen, popřípadě nahrazen jinou expozicí.

Do budoucna zoo plánuje chov slonů a proto bude také nutné vystavět nový pavilon.

6. 11. Zoologická zahrada Ostrava

Založena v roce 1951.

Současný zřizovatel: statutární město Ostrava

Adresa: Michálkovická 197, 170 00 Ostrava

Internetová adresa zoo: <http://www.zoo-ostrava.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, IZE, WAZA, AEECL, IUCN, WAPCA, Unie botanických zahrad české republiky.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 100/40

Počet zvířat (druhy/jedinci): 286/1453

Počet Evropských chovných programů (EEP): 27

Návštěvnost v roce 2006: 309 049 osob (ústní sdělení, JUDr. Stanislav Derlich, vedoucí oddělení pro kontakt s veřejností)

Návštěvnost v roce 2005: 337 254 osob (ústní sdělení, JUDr. Stanislav Derlich, vedoucí oddělení pro kontakt s veřejností)

Charakteristika

Zoologická zahrada v Ostravě byla nejprve budována v Ostravě - Kunčičkách. Později však pro ni byl nalezen vhodnější pozemek - areál Stromovky na Slezské Ostravě, který byl vybrán díky členitému terénu, rozmanitému lesnímu porostu, dostatku vody i dobré dopravní dosažitelnosti.

V posledních letech věnuje ostravská zoo velkou pozornost posunu druhové skladby zvířat směrem k ohroženým druhům. Postupně tak byl ukončen chov některých vybraných druhů zvířat, zpravidla velkých savců. V tomto nastoleném trendu bude zoo pokračovat i v dalších letech.

Zvláštní chovatelskou pozornost věnuje zoo primátům starého světa – zejména lemurům.

Nejvzácnějším druhem v Zoo Ostrava je lemur Sclaterův (*Eulemur macaco flavifrons*), kterého spolu s dalšími dvěma druhy lemurů - lemurem rudobřichým (*Eulemur rubriventer*) a lemurem korunkatým (*Eulemur coronatus*) - chová zoo jako jediná v České republice.

Zdejší kolekce malých kočkovitých šelem je největší v České republice.

Současný stav

Začátkem 90. let začala ostravská zoo i po technické stránce a vybavenosti zaostávat za ostatními českými zoologickými zahradami. Teprve příspěvky zřizovatele na investice umožnily zahájit rekonstrukci a modernizaci alespoň některých zchátralých objektů a zařízení.

V roce 1997 byly dány do provozu nové voliéry dravců, v roce 1998 pak nová expozice rysů a malý pavilon pro papoušky. Výraznou přeměnou včetně výstavby nového pavilonu skleníkového typu prošla vstupní expozice plameňáků kubánských (*Phoenicopterus ruber ruber*) a velkého a moderního výběhu se dočkali i lvi indiští (*Panthera leo*).

Největší investicí v historii zoo se stala výstavba nového pavilonu slonů, který byl otevřen pro návštěvníky v listopadu 2004.

S nástupem nového vedení zoo v polovině roku 2004 byly definovány základní priority v dalším směřování zoo, zejména pak: „Zoo přátelská k životnímu prostředí“, „Zoo vlídná k handicapovaným spoluobčanům“ a „Zoo srozumitelná návštěvníkům“.

(<http://www.zoo-ostrava.cz/index.php?akce=historie>) V rámci těchto priorit dochází například k postupnému zpřístupňování starých pavilonů a expozic pro vozíčkáře, objevují se cedulky a interaktivní prvky i popisky pro nevidomé.

Postupně dochází k další výrazné estetizaci a modernizaci zoo. K nejnovějším expozicím patří voliéry severských sov (2005), stáje a výběhy poníků a oslů (2005), „Čínská zahrada“ (2005), velká voliéra supů (2006), upravená dětská zoo (2006), menší mořské akvárium (2006) a komplex pěti voliér pro ptáky Číny a Tibetu (2007).

V současné době v zoo probíhá úprava původního ostrůvku pro lemuri vari (*Varecia variegata*), ke kterému přibyl i 1 úplně nový.

Možnosti dalšího rozvoje

Možnosti rozvoje zoo jsou díky rozsáhlému areálu poměrně značné. Zoo Ostrava má v plánu přestavět či zcela nahradit některé již nevyhovující pavilony.

Například v pavilonu šelem, který pochází z roku 1962, budou po dožití přestárlých zvířat postupně propojeny některé výběhy.

Expozice medvědů je nejstarší stavbou pro zvířata v ostravské zoo. Tomu také odpovídá její kvalita a vzhled. Zoo má již vypracován projekt nového přírodního výběhu pro medvědy ušaté (*Selenarctos thibetanus*) s předpokládanou rozlohou 1,4 ha. Tento výběh bude obývat rovněž skupina opic hulmanů posvátných (*Semnopithecus entellus hector*). V případě již přestárlé samice medvěda syrského (*Ursus arctos*) zoo nepočítá s obnovením chovu tohoto druhu.

V roce 2006 byly vypracovány projekty nových expozic jeřábů královských (*Balearica regulorum*) a pand červených (*Ailurus fulgens*) včetně úpravy a rozšíření navazujícího výběhu jelenů milu (*Elaphurus davidianus*). Součástí bude i posezení pro návštěvníky, dětské minihřiště, ubikace pro zvířata, vyhlídky a další prvky s cílem vytvořit, spolu s expozicí „Čínská zahrada“ a s voliérami pro ptáky z oblasti Tibetu a Číny, jednotný komplex u vstupu do areálu zoo.

V pavilonu primátů dojde stejně jako v pavilonu šelem k částečné přestavbě, jejíž výsledkem bude zvětšení jednotlivých výběhů. Současně by mělo dojít i k přestavbě pavilonu

vodních ptáků, do něhož budou přemístěni šimpanzi (*Pan troglodytes*) a kočkodani (*Cercopithecus diana*). Gibonům (*Nomascus leucogenys*) bude sloužit přírodní expozice na některém z ostrovů. Projekt na nový pavilon primátů se již připravuje.

Velkou investicí zřizovatele je již zahájená postupná botanizace zoo, v rámci jejíž první fáze budou v roce 2007 návštěvníkům zpřístupněny formou 3 botanických stezek rozsáhlé části areálu zoo s řadou nesmírně cenných botanických partií. Dále zde budou vytvořeny nové pobytové prostory. Celkem bude instalováno 25 autorských objektů a nový informační systém. V rámci botanizace zahrady bude vysazeno několik desítek druhů nových rostlin v celkovém počtu 2 600 ks.

V současné době se připravují projekty na nové environmentální centrum a na přestavbu pavilonu hrochů. Obě tyto stavby mají být budovány jako nízkoenergetické. Připravuje se také bioplynová stanice a zázemí botanického oddělení.

Vybrané chovatelské úspěchy

Zoo Ostrava zaznamenala významné chovatelské úspěchy téměř u všech druhů chovaných primátů. Zejména odchovy kočkodana Dianina (*Cercopithecus diana diana*) a makaka lvího (*Macaca silenus*) jsou obzvláště cenné i v mezinárodním měřítku. Díky svým dvěma chovným skupinám makaka lvího se ostravská zoo řadí k nejpřednějším světovým chovatelům tohoto silně ohroženého druhu. Chovem makaků lvích se zoo zabývá od roku 1978 a za tu dobu se podařilo odchovat již 20 mlád'at.

(<http://www.zoo-ostrava.cz/index.php?akce=novinky&lang=cz>)

6. 12. Zoologická a botanická zahrada města Plzně

Založena v roce 1926.

Zřizovatel: statutární město Plzeň

Adresa: Pod vinicemi 9, 301 16 Plzeň 9

Internetová adresa zoo: <http://www.zooplzen.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, BGCI, IOF, BAG.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 21/21

Počet zvířat (druhy/jedinci): 1 060 / 4 783

Počet Evropských chovných programů (EEP): 19

Návštěvnost v roce 2005: 321 389 osob (ústní sdělení, Mgr. Martin Vobruba, oddělení pro kontakt s veřejností)

Návštěvnost v roce 2006: 335 303 osob (ústní sdělení, Mgr. Martin Vobruba, oddělení pro kontakt s veřejností)

Charakteristika

Zoologická zahrada Plzeň vznikla již v roce 1926 v městské části Doudlevice nedaleko centra města. V současném areálu na Lochotíně je od roku 1963 a v roce 1981 se sloučila se sousední botanickou zahradou.

Zoo Plzeň, která se vyznačuje nejvyšším počtem chovaných zvířat v České republice, se zaměřuje na chov bezobratlých, plazů, ptáků a malých savců. Podařilo se zde nashromáždit značné množství vzácných exemplářů. Velice pozoruhodným údajem je skutečnost, že 70% druhů zde chovaných nemá žádná jiná česká ani slovenská zoo. (<http://www.zooplzen.cz/>)

Nejvzácnějším druhem v plzeňské zoo je varan komodský (*Varanus komodoensis*), kterého v České republice od roku 2004 chová i Zoo Praha.

K velmi vzácným druhům v zoo dále patří například aligátor čínský (*Alligator sinensis*), komba Garnettova (*Otolemur garnettii*), goral tmavý (*Nemorhaedus caudatus arnouxianus*) či želva barmská (*Geochelone platynota*). Unikátem zoo je i liška chama (*Vulpes chama*). Tato jihoafrická liška pravděpodobně není mimo Afriku jinde v zoo chována. (<http://www.zooplzen.cz/>)

Součástí zoo je i stálá akvariijní výstava s názvem „Akva-tera“, nacházející se v centru města Plzně, na Palackého třídě. Od roku 2005 je zde k vidění rozsáhlá kolekce sklípkanů.

Zoologická a botanická zahrada v Plzni je spojena s „dinoparkem“, ve kterém se nachází ozvučené statické i pohyblivé modely druhohorních zvířat v životních velikostech. Součástí parku je i 3D kino a dětské paleontologické hřiště.

K zajímavým expozicím v zoo patří například přírodní či ostrovní výběhy primátů, rozsáhlá expozice lvů berberských (*Panthera leo leo*), „statek Lüftnerka“ s kolekcí domácích zvířat a exponáty zemědělských strojů a zařízení či tropický pavilon „Z“.

Současný stav

V Zoo Plzeň do poloviny 90. let převažovaly mříže, pletiva a beton. Nová koncepce vývoje je dána až s generelem po nástupu současného vedení roku 1996. Začínají rekonstrukce nejhorších expozic, preferovány jsou nyní suché a vodní příkopy, ostrovní chov opic. Železné mříže a oplocení jsou nahrazena sklem. Zkrátka jsou členěny kroky pro přeměnu zastaralé „zvěřincové“ zoo klecového typu v přírodní biopark. Bylo rozhodnuto pojmout areál jako několik celků reprezentujících světové zoogeografické oblasti a pokud

možno ustoupit od klecí a voliér pro jednotlivé druhy ve prospěch biotopových smíšených zoologicko-botanických expozic s co největší vypovídající hodnotou. Vznikla naučná stezka, objevily se nové expozice, druhy a odchovy. Největšího rozvoje tedy zoo dosáhla v posledních letech. V současné době je Zoo Plzeň přibližně na půli cesty ke stanovenému cíli.

Prakticky každou dokončovanou zoologickou expozici doprovází výsadba zajímavých stromů, keřů a bylin stejné oblasti.

Informační systém zoo byl v roce 2003 doplněn 5 digitálními zvukovými panely, které usnadňují orientaci po areálu a seznamují návštěvníky s detaily ze života zvířat.

Možnosti dalšího rozvoje

Zoologická zahrada se i nadále řídí generelem z let 1996–97 a jeho novelizací. V současné době je ve výstavbě „Madagaskarský pavilon“, který by měl být dokončen v roce 2007 a také středisko ekologické výchovy. Probíhá i 2. etapa výstavby „amerických expozic“: budovány jsou stále pro malé nearktické druhy zvířat, výběhy ovcí aljašských (*Ovis dalli*) a kamzíků běláků (*Oreamnos americanus*) a v neposlední řadě i pavilon „Sonora“. Na rok 2007 je naplánována i výstavba stájí antilop, expozice s názvem „Česká řeka“ a bude započata i stavba podzemního nokturnária.

Vybrané chovatelské úspěchy

Zoologická a botanická zahrada v Plzni úspěšně rozmnožuje kombu Garnettovu (*Otolemur garnettii*), kterou chovají jen další 2 zoo v Polsku. (ústní sdělení, Mgr. Martin Vobruba, oddělení pro kontakt s veřejností) Některé samce tohoto druhu zoo zapůjčuje do zoo v Praze.

Úspěšně je zde odchovávána i gueréza angolská (*Colobus angolensis palliatus*), kterou rozmnožuje pouze několik málo zoologických zahrad na světě. (<http://www.zooplzen.cz/>)

Velkým úspěchem byl také umělý odchov lišek chama (*Vulpes chama*) v roce 2004, ale i jejich odchov přirozený v roce 2006.

Zoo také rozmnožuje vzácného perepela žlutohého (*Turnix tanki blanfordii*), jehož odchov byl ohlášen jen ve 2 zoo světa (Tokio a Minneapolis) v letech 1981-83. (<http://www.zooplzen.cz/>)

Jako první v Evropě zoo odchovala drobného ptáčka bulbula černohlavého (*Pycnonotus atriceps*) (v roce 2005). (ústní sdělení, Mgr. Martin Vobruba, oddělení pro kontakt s veřejností)

V roce 2007 se zde podařilo rozmnožit vzácného varana (*Varanus macraei*), který je v zajetí chován minimálně. Tento druh byl popsán teprve v roce 2001.

(<http://www.zooplzen.cz/fauna/druh.php?id=482>) Ze 2 vylíhlých mláďat však 1 uhynulo.

6. 13. Zoologická zahrada hlavního města Prahy

Založena v roce 1931.

Současný zřizovatel: hlavní město Praha

Adresa: U Trojského zámku 120/3, 171 00 Praha 7

Internetová adresa zoo: www.zoopraha.cz

Členství: WAZA, IZE, UCSZ, EAZA, EARAZA, ISIS, SSC, EEKMA, WWT, DOG, CBSG, British Ornithologists' Union, National Geographic Society, Deutsche Gesellschaft für Säugetierkunde.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 60/52

Počet zvířat (druhy/jedinci): 630/4562

Počet Evropských chovných programů (EEP): 48

Návštěvnost v roce 2005: 1 214 927 osob

(http://www.zoopraha.cz/clanky_o_zoo.php?idsk=520)

Návštěvnost v roce 2006: 1 112 830 osob

(http://www.zoopraha.cz/clanky_o_zoo.php?idsk=520)

Charakteristika

Zoologická zahrada v Praze patří k nejvýznamnějším a nejmodernějším zoologickým zahradám v Evropě. Svou rozlohou je také jedna z největších v České republice. Areál zoo, kde najdeme louky, skály i velké vodní plochy, se nachází v Trojské kotlině. Spodní rovinatá část areálu je od horní části oddělena skalní stěnou. Tyto části areálu zoo spojuje lanovka, kterou provozuje Dopravní podnik hl. m. Prahy.

Zoo hlavního města Prahy se specializuje zejména na chov koní Převalského (*Equus przewalskii*), levhartů mandžuských (*Panthera pardus orientalis*) a leguánů kubánských (*Cyclura nubila*). Najdeme zde velké množství významných a návštěvnicky atraktivních druhů. Patří k nim například gorila nížinná (*Gorilla gorilla gorilla*), želva obrovská (*Geochelone gigantea*), tygr sumaterský (*Panthera tigris sumatrae*), pudu jižní (*Pudu pudu*), pes pralesní (*Speothos venaticus*), hrabáč (*Orycteropus afer*), ocelot stromový (*Felis tigrina*) aj.

Skupina tučňáků Humboldtových (*Spheniscus humboldti*) chovaná v pražské zoo patří k největším v Evropě a navíc se jako jedna z mála pravidelně rozmnožuje.

K nejzajímavějším expozicím zoo patří pavilon velkých želv, „Africký dům“, velká voliéra dravců, pavilon s názvem „Afrika zblízka“, expozice vyder severoamerických (*Lutra canadensis*), pavilon goril nížinných (*Gorilla gorilla gorilla*), pavilon tučňáků Humboldtových (*Spheniscus humboldti*) a mnoho dalších.

Změny návštěvnosti Zoo Praha, ke kterým docházelo v letech 2000–2006 jsou dobře patrné z grafu 3 nacházejícího se v příloze č. 4 na konci práce.

Současný stav

V roce 2002 pražskou zoo zasáhla ničivá povodeň, při níž byla zatopena téměř polovina areálu. Přestože se Zoo Praha nacházela po povodni v katastrofálním stavu, podařilo se dostavět v březnu 2002 započatou stavbu jednoho z největších projektů v historii nejen pražské, ale i všech evropských zoo - pavilon s názvem „Indonéska džungle“.
(<http://www.zoopraha.cz/stavby.php?idsk=86>)

Po povodni se stala jižní část areálu zoo aktivním záplavovým územím, což pochopitelně citelně zasáhlo do všech stavebních plánů. Dolní část zoo se tedy proměnila v mozaiku odpočinkových míst a expozic „Vodního světa“ s ostrovy pro menší druhy opic obklopené vodními plochami.

Pro pražskou zoologickou zahradu jsou charakteristické prostorné výběhy, většinou hrazené příkopy. Velká pozornost je věnována zahradní architektuře a péči o přírodní areál.

Pražská zoologická zahrada v současné době chová téměř o 60% zvířat víc, než tomu bylo před povodní (viz tabulka 11 v příloze č. 4). Zvířata jsou zde vystavována v 9 pavilonech a ve 150 dalších expozicích. Většina těchto expozic je nová či nově zrekonstruovaná. Zřizovatel zoo (hl. m. Praha) investoval v letech po povodni do moderního stavu areálu bezmála 500 miliónů Kč. Navíc dotuje zahradu ročním provozním příspěvkem ve výši cca 100 miliónu Kč.
(<http://www.zoopraha.cz/news.php?id=554>)

V současné době v zoo probíhá celková rekonstrukce a rozšíření expozice pro hyeny čabrakové (*Hyaena brunnea*). V místech mezi zadní stěnou pavilonu velkých savců a „Vodním světem“ probíhá výstavba pavilonu krokodýlů. Obě expozice budou otevřeny během roku 2005.

Možnosti dalšího rozvoje

V současné době probíhá v Zoo Praha projektová příprava rekonstrukce a rozšíření expozice lachtanů jihoafrických (*Arctocephalus pusillus*).

V plánu jsou také výstavby pavilonu slonů a pavilonu hrochů, v jehož blízkosti bude situována i nová restaurace. Pavilon hrochů se bude nacházet na místě starého dřevěného pavilonu žiraf. Pavilon slonů, který bude určen pro skupinu slonů indických (*Elephas maximus*) bude situován v prostoru dnešní expozice sobů polárních (*Rangifer tarandus*).

Výběhy pro zebry Grévyho (*Equus grevyi*) a adaxy (*Addax nasomaculatus*) v horní části zoo budou upraveny a vznikne zde tématický ucelená soustava několika expozic menších jihoamerických živočichů s názvem „Jižní Amerika“.

Vybrané chovatelské úspěchy

Zoologická zahrada v Praze dosáhla několika světových prvenství v odchovu zvířat. Byl to úspěšný odchov kondora andského (*Vultur gryphus*) v roce 1938, umělý odchov medvěda ledního (*Thalarctos maritimus*) v roce 1942 a umělý odchov koně Převalského (*Equus przewalskii*) v roce 2001. (<http://www.zoopraha.cz/historie.php?idsk=188>) Jako jediná na světě zoo také odchovala leguány kubánské (*Cyclura nubila*) ve 3. generaci. (<http://www.zoopraha.cz/news.php?id=453>)

Velkým úspěchem bylo i narození mláďat gepardů (*Acinonyx Jubatus*) v roce 1972. Jednalo se o 2. odchov na světě. (<http://www.zoopraha.cz/historie.php?idsk=188>)

Již od svého vzniku se zoo zabývá chovem koně Převalského (*Equus przewalskii*). Celkem se zde narodilo již 214 koní tohoto druhu. (http://www.zoopraha.cz/tiskove_zpravy_2006.php?idsk=478) Ve volné přírodě byl vyhuben v 60. letech 20. století a je zařazen na listinu ohrožených druhů zvířat IUCN. (<http://www.zoopraha.cz/lexikon.php?i=18>) Zoo Praha se úspěšným chovem koní Převalského přímo zasloužila o jeho přežití. Dnes se podílí na navrácení koní zpět do středoasijských stepí. (<http://www.zoopraha.cz/ochrana.php?idsk=102>)

Významné jsou i zdejší odchovy levhartů mandžuských (*Panthera pardus orientalis*).

V roce 2005 se v zoo vylíhlo mládě želvy annámské (*Annamemys annamensis*), která patří k nejohroženějším želvám na světě. (<http://www.zoopraha.cz/news.php?o=18>)

V dubnu roku 2007 se v pražské zoo vylíhla 3 mláďata varanů komodských (*Varanus komodoensis*). Vylíhnutí a úspěšný odchov těchto varanů jsou považovány za mimořádně vzácný a náročný jev. V Evropě se odchov podařil jen v přírodním výběhu soukromé zoo na Kanárských ostrovech v roce 2004, v zahradách na evropském kontinentu dosud nikdy.

(<http://www.zoopraha.cz/news.php?id=610>)

6. 14. Zoologická zahrada Ústí nad Labem

Založena v roce 1957.

Současný zřizovatel: statutární město Ústí nad Labem

Adresa: Drážďanská 23, 400 07 Ústí nad Labem

Internetová adresa zoo: <http://zoousti.cz>, <http://www.choboti.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, IZE, WAZA, CBSG, ISIS, EEKMA.

Počet zvířat (druhy/jedinci): 234/1163

Počet Evropských chovných programů (EEP): 31

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 26/26 (ústní sdělení, Ing. Petra Padalíková, vedoucí zoologického oddělení)

Návštěvnost v roce 2005: 134 428 osob (<http://www.zoo.cz/VZ-2005.pdf>)

Návštěvnost v roce 2006: cca 140 000 osob (ústní sdělení, Ing. Petra Padalíková, vedoucí zoologického oddělení)

Charakteristika

Zoologická zahrada Ústí nad Labem se nachází na strmých svazích labského údolí v městské části Krásné Březno. Specializuje se zejména na chov cizokrajných zvířat.

Jako jediná v České republice zoo chová například jelena bělohubého (*Cervus albirostris*), lva konžského (*Panthera leo bleyenberghi*), kočkodana diadémového (*Cercopithecus mitis*), supa himalájského (*Gyps himalayensis*), úhořníka tříprstého (*Amphiuma tridactylum*) a některé druhy žab. (<http://www.zoousti.cz/knihaArchiv.aspx>)

Zdejší stádo zeber Hartmannových (*Equus zebra hartmannae*) je jedno z největších na světě. Díky tomu byla ZOO Ústí nad Labem mnoho let koordinátorem Evropského chovného programu těchto zeber.

Současný stav

Nejstarší stavbou v zoo je pavilon s názvem „exotarium“, který byl vybudován v roce 1977. V roce 1999 byl zrekonstruován.

V roce 2001 byl slavnostně otevřen „Bornejský pavilon“, ve kterém jsou umístěni nejen orangutani bornejský (*Pongo pygmaeus pygmaeus*). Pavilon je vybaven vzdělávacími panely a televizí s nepřetržitým promítáním. S pavilonem souvisí i expozice pro mandrily rýholící (*Mandrillus sphinx*).

Jedním z nejmodernějších pavilonů v ústecké zoo je pavilon slonů, který byl slavnostně otevřen v létě roku 2004. Jedná se o 1. fázi přestavby bývalého pavilonu gazel a bude na něj navazovat tzv. „Asijský dům“ (viz dále).

Pavilon šelem z roku 1980 prošel na přelomu let 2004/2005 rozsáhlou rekonstrukcí a byl slavnostně otevřen v květnu 2005. Společně s pavilonem slonů je to nejlépe vybavený pavilon z pohledu návštěvníků, kde je umístěno velké množství vzdělávacích prvků včetně promítací místnosti.

V roce 2005 byla zahájena rekonstrukce povrchů cest, chodníků a komunikací v areálu zahrady. Ve spodní části je rekonstrukce již dokončena. Další etapy této rekonstrukce budou realizovány během dalších let.

Během roku 2006 byl v zoo vybudován zcela nový pavilon s názvem „Gepardí ráj“ s rozlehlými přírodními výběhy. Dále byl vybudován nový výběh rosomáků (*Gulo gulo*) a došlo i k rekonstrukci výběhu pro medvědy malajské (*Helarctos malayanus*). V dubnu téhož roku zde byla slavnostně otevřena nová expozice levhartů sněžných (*Panthera uncia*).

Venkovní výběhy zvířat (zejména výběhy zeber a jiných kopytníků) jsou díky poměrně velké rozloze areálu zoo rozsáhlé. Největší výběh v zoo situovaný na strmém svahu obývají jeleni bělohubí (*Cervus albirostris*).

Od letní sezóny roku 2007 mají návštěvníci zoo k dispozici novou restauraci ve stylu safari.

Možnosti dalšího rozvoje

Zoo má již vypracován projekt tzv. Asijského domu, který poslouží jako útočiště například orangutanům, krokodýlům, ptákům ale i vydrám, které dnes žijí v nevyhovujícím prostředí. Budou sem přesunuti také primáti z jejich již nevyhovujícího pavilonu, pocházejícího z roku 1989. V současné době však nejsou k dispozici potřebné finance k realizaci projektu.

Během roku 2007 bude v zoo zřízeno středisko pro vzdělávání - „Ekocentrum“, ve kterém budou probíhat výukové programy zoo. V tomto roce proběhne i rekonstrukce venkovních výběhů pro tygry sumaterské (*Panthera tigris sumatrae*), levharty perské (*Panthera pardus saxicolor*) a levharty mandžuské (*Panthera pardus orientalis*).

Projektový tým zoo se v roce 2006 zabýval mimo jiné i způsobem dopravy návštěvníků po zoologické zahradě. Jednou z variant je kromě autobusové dopravy i lanovka. Realizace tohoto projektu je však opět závislá na finančních možnostech zoo.

Nabízí se i možnost rozšíření areálu zoo na sousední pozemky, na kterých se nachází stará cihelna. V současné době jsou majetkem města Ústí nad Labem. Na tomto novém zalesněném území je plánována výstavba venkovních výběhů s názvem „Africká savana“.

Vybrané chovatelské úspěchy

Zoologická zahrada Ústí nad Labem patří mezi nejúspěšnější chovatele oslů somálských (*Equus africanus somalicus*) na světě. Od roku 1992, kdy začala s jejich chovem, se zde narodilo již 18 mláďat. Oslí somálští (*Equus africanus somalicus*) jsou jedni z nejhroženějších zvířat. Podle posledních zpráv přežívá v přírodě pouze několik desítek jedinců. (<http://www.zoousti.cz/clankyDetail.aspx?id=77&WebMenuSelect=14>)

Ústecká zoo je také jedna z mála na světě, kde se podařilo rozmnožit parosníčky rajské (*Dyscophus antongilii*). Tyto vzácné žabky pocházejí z ostrova Madagaskar, kde žijí již jen na malé lokalitě. (<http://www.zoousti.cz/lexikonDetail.aspx?id=48>)

V posledních letech se zde pravidelně rozmnožuje jelen bělohubý (*Cervus albirostris*), který je v zoologických zahradách chován pouze vzácně.

Velkým úspěchem byl také odchov hoka červeného (*Crax rubra*) v roce 2005. Zoo se tak zařadila k několika málo evropským zoologickým zahradám, kterým se to podařilo.

Za dobu chovu zeber Hartmannových (*Equus zebra hartmannae*) v ústecké zoo se zde narodilo téměř 100 mláďat. (<http://www.zoousti.cz/lexikonDetail.aspx?id=62>)

Velmi dobrých chovatelských výsledků zoo dosáhla i v chovu anoa nížinného (*Bubalus depressicornis depressicornis*). Počtem jeho odchovů se zařadila mezi evropskou špičku. (<http://www.zoousti.cz/lexikonDetail.aspx?id=19>)

6. 15. Zoopark Vyškov

Založen v roce 1965.

Současný zřizovatel: město Vyškov.

Adresa: Cukrovarská 424/9, 682 01 Vyškov

Internetová adresa zoo: <http://www.zoo-vyskov.cz>

Členství: UCSZ, EARAZA.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 7/6

Počet zvířat (druhy/jedinci): 85/444

Návštěvnost v roce 2005: 36 476 osob (<http://www.zoo-vyskov.cz/noviny/19.pdf>)

Návštěvnost v roce 2006: cca 180 000 osob (<http://www.zoo-vyskov.cz/noviny/19.pdf>)

Charakteristika

Zoopark Vyškov, který se nachází v těsném sousedství centra města, je zaměřen především na chov primitivních i exotických druhů domácích a hospodářských zvířat.

Součástí zooparku je od roku 2006 i dinopark, nacházející se v areálu bývalých lázní Marchanice ve Vyškově.

Ze zvířat, které nejsou v našich zoologických zahradách chovány často zde najdeme například zebu zakrslého (*Bos primigenius f. taurus*), gajala (*Bos gaurus f. frontalis*) či watussi (*Bos primigenius f. taurus*).

Expozice domácích zvířat je doplněna i některými ohroženými a exotickými druhy jako např. hulman posvátný (*Semnopithecus entellus*), makak kápový (*Macaca radiata*), lemur kata (*Lemur catta*), dikobraz srstnatonosý (*Hystrix indica*) a další.

Současný stav

Výběhy a obytné stáje srubového typu pro velká zvířata ve spodní části zahrady sousedící se sídlištěm Palánek již nejsou ohraničeny mřížemi a ploty, jak tomu bylo do roku 2000. Návštěvníky dnes od chovaných zvířat oddělují suché příkopy a elektrické ohradníky. Stejně úpravy byly provedeny i ve výbězích v horní části zoo - ve výbězích pro buvola domácího (*Bubalus bubalus*), lamy alpaky (*Lama pacos*), zebu zakrslého (*Bos primigenius f. taurus*) a další.

V květnu roku 2006 zde došlo k rozšíření expozičních ploch i zázemí pro veřejnost směrem k ulici Cukrovarská. Rozloha vlastního zooparku se tím zvětšila z přibližně z 1,5 ha na 4 ha. I s dinoparkem má však zoopark celkovou rozlohu 7 ha.

V této nové části zooparku byly vybudovány rozlehlé a moderně řešené výběhy pro velká zvířata Afriky, Asie a Jižní Ameriky. Vystavěn byl také nový vstupní areál s turniketovým systémem. Ten bezprostředně navazuje na novou restauraci s hotelem Selský dvůr, které vznikly z bývalého kravína. Děti zde mají k dispozici i nové dětské hřiště. Před vstupem do zooparku bylo vybudováno rozlehlé parkoviště. Výstavba celého nového areálu probíhala již od roku 2002, kdy zoopark tyto nové pozemky získal.

Prostředí zahrady je zkrášleno malými vodními plochami propojenými umělým kaskádovitým potůčkem.

Na jaře roku 2007 zde byl otevřen skanzen zemědělských strojů. Je umístěný před budovou nového hotelu Selský Dvůr. Prohlídka skanzenu, který je volně přístupný, není zpoplatněna.

Ve starší části zoo v současné době probíhá rekonstrukce bývalého vchodu, který bude sloužit jen jako vstup do zámecké zahrady, sousedící s areálem zooparku. K již nevyhovujícím expozicím v zoo patří například expozice nutrií říčních (*Myocastor coypus*), dikobrazů srstnatonosých (*Hystrix indica*) či expozice rysa ostrovida (*Lynx lynx*).

Možnosti dalšího rozvoje

Zoopark Vyškov plánuje výstavbu nové voliéry hrabavých ptáků, která by měla v příštích letech nahradit dnešní staré voliéry v jihovýchodní části zahrady.

V plánu je i výstavba tropického pavilonu a na něho prostorově navazující velké průchozí voliéry pro středoevropskou faunu a flóru. Studie prokázaly možnost začlenění i takto specifické stavby do stávajícího areálu zooparku. V současné době však zoopark na tyto stavby nemá k dispozici dostatečné finanční prostředky.

6. 16. Zoologická zahrada a zámek Zlín - Lešná

Založena v roce 1948.

Současný zřizovatel: statutární město Zlín.

Adresa: Lukovská 112, 763 14 Zlín 12

Internetová adresa zoo: <http://www.zoolesna.cz>

Členství: UCSZ, EAZA, IZE, WAZA, ISIS, L.I.F.

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 52/48

Počet zvířat (druhy/jedinci): 196/1054

Počet Evropských chovných programů: 17

Návštěvnost v roce 2005: cca 375 000 osob

(<http://www.zoolesna.cz/prednosti.php?id=DOC000000000000016>)

Návštěvnost v roce 2006: cca 386 000 osob

(<http://www.zoozlin.eu/prednosti.php?id=DOC000000000000016>)

Charakteristika

Zoologická zahrada Zlín - Lešná se nachází v historickém lešenském parku, jehož dominantou je zámek Lešná.

Zoo má podobu přírodního bioparku. Jednotlivé prostorné expozice jsou zasazeny do lesního prostředí a co nejvěrněji napodobují původní domovinu zvířat. Areál zoo je rozdělen podle jednotlivých kontinentů. Návštěvníci tak mohou poznat typické a nejznámější zástupce zvířat Afriky, Asie, Austrálie a Jižní Ameriky.

V lešenském parku, který byl založen již roku 1805, roste více než 1 140 druhů a variet dřevin a okrasných bylin. Prostředí areálu zoo doplňují četná jezírka a rybníčky.

Zlínská zoologická zahrada chová největší skupinu chápanů středoamerických (*Ateles geoffroyi*) v rámci všech evropských zoo.

Pozornost zasluhují také ucelené kolekce papoušků ara, jeřábů, zoborožců a ibisů.

Současný stav

Zoo Zlín - Lešná prošla v posledních letech významnou proměnou. Byla odstraněna většina zastaralých klecí a výběhů a byly zpřístupněny nové, moderně řešené expozice.

Zlínská zoologická zahrada nabízí velké množství průchozích expozic. Mezi nejatraktivnější se řadí průchozí expozice s názvem „Ostrov lemurů kata“ či „Stezka běžce emu“.

Návštěvníkům jsou zde přístupné 3 pavilony. Nejstarším z nich je pavilon primátů, jehož součástí je i expozice goril nížinných (*Gorilla gorilla gorilla*). Tato expozice pochází z roku 1997.

Nejnovější a pravděpodobně i finančně nejnáročnější stavbou ve zlínské zoo je tropická hala „Yucatan“, která byla vystavěna v blízkosti hlavního vchodu do zoo. Tato tropická hala představuje pestrost tropického deštného lesa na poloostrově Yucatan. Poprvé v historii zoo zde byl začleněn i etnografický prvek - přiblížení kultury a života mayské civilizace. Zvířata se v hale pohybují volně nebo je jejich pohyb částečně omezen. Slavnostní otevření haly proběhlo v říjnu roku 2006.

K historické tradici lešenského areálu náleží chov koní. V secesních stájích má zoo dnes umístěno barokní plemeno lipicánů.

K nevyhovujícím expozicím v zoo patří například tzv. africké voliéry, umístěné v blízkosti sezónního vchodu do zoo. Některé z nich však již nejsou využívány.

Možnosti dalšího rozvoje

V části zoo věnované amazonské fauně a flóře bude vystavěna expozice jaguárů. V současné době probíhá její projekční příprava a vlastní výstavba bude realizována v letech 2007–2008.

V přípravě jsou i projekty nové průchozí voliéry dravých ptáků a expozice plameňáků, které budou vystavěny v „asijské části zoo“.

V nejbližších několika letech zoo dále plánuje výstavbu velké a zajímavé expozice pro pralesní lidoopy, pravděpodobně pro gorily nížinné (*Gorilla gorilla gorilla*). Expozice bude situována na travnatém svahu přímo nad výběhem slonů.

Změny budou provedeny také ve stávající zámecké oboře. Jeleni a daňci ji opustí, vnitřní obvodová zeď bude stržena a v nově vybudované expozici postupně najdou domov afričtí kopytníci.

Vybrané chovatelské úspěchy

Zoo Zlín - Lešná položila základy evropského chovu emu hnědého (*Dromaius novaehollandiae*). Od roku 1929 zde bylo odchováno kolem 600 kusů tohoto druhu. (ústní sdělení, Mgr. Ivo Klika, ředitel zoo)

O roku 1929 zoo úspěšně rozmnožuje vzácného siku Dybovského (*Cervus nippon dybowskii*) a od téhož roku do roku 1980 zde bylo rozmnoženo velké množství exotických bažantů různých druhů.

Cenné jsou každoroční odchovy lachtanů hřívnatých (*Otaria byronia*) i adaxů (*Addax nasomaculatus*).

7. Srovnání zoologických zahrad a parků České republiky

Nejmodernějšími a nejvýznamnějšími zoo v České republice jsou zejména Zoologická zahrada hlavního města Prahy a Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem. Patří rovněž k nejvýznamnějším a nejmodernějším zoologickým zahradám v Evropě.

7.1. Návštěvnost

Nejvyšší návštěvností se vyznačuje Zoologická zahrada hlavního města Prahy. Její návštěvnost se v posledních letech pohybuje nad hranicí 1 milionu ročně.

Vysoké návštěvnosti dosahují také Zoo Dvůr Králové nad Labem, Zoo Olomouc, Zoo Liberec, Zoo Ostrava, Zoo Plzeň a Zoo Zlín - Lešná, jejichž roční návštěvnost přesahuje hranici 300 000 osob.

Počet návštěvníků českých zoo trvale stoupá a dosáhl téměř 4 milionů. Celosvětově navštíví 857 uznávaných zoologických zahrad ročně 600 milionů návštěvníků, což je desetina světové populace. (Jiroušek a kol., 2005)

Srovnání návštěvnosti českých zoologických zahrad je znázorněno v grafu 4 a grafu 5 (v příloze č. 4).

7.2. Rozloha

Rozlohou největší zoo v České republice je Podkrušnohorský zoopark Chomutov, jehož součástí je i tzv. Eurosafari (o rozloze 30 ha). Celková rozloha zooparku je 112 ha.

Zoologická zahrada v Ostravě má celkovou rozlohu 100 ha, expoziční část však „jen“ 40 ha. V současné době zde probíhá postupná botanizace zoo, v rámci jejíž první fáze budou v roce 2007 návštěvníkům zpřístupněny další části areálu.

Rozsáhlým areálem se také vyznačuje například Zoo Dvůr Králové nad Labem, Zoo Praha a Zoo Zlín-Lešná. Zoologické zahrada v Brně má k dispozici velké rezervní plochy, které mohou být využity k jejímu dalšímu rozvoji.

Poměrně rozsáhlá území k dalšímu rozvoji mají k dispozici i Zoo Jihlava a Zoo Ohrada.

Nejmenší a zároveň také nejmladší českou zoologickou zahradou je Zoo Chleby, jejíž rozloha činí 0,5 ha.

Přehled jednotlivých rozloh českých zoologických zahrad udává tabulka 12 nacházející se v příloze č. 4.

7.3. Počet chovaných zvířat

Největším počtem chovaných zvířat se vyznačuje Zoo Plzeň, přičemž téměř stejný počet zvířat chová i Zoo Praha. Zde došlo k výraznému nárůstu množství chovaných jedinců v letech 2004 a 2005.

Největší množství druhů zvířat chová také Zoo Plzeň. Tento fakt je dán zejména specializací zoo na drobné živočichy - bezobratlé, plazy, ptáky a malé savce.

Přehled počtů chovaných zvířat a druhů v jednotlivých zoo je uveden v tabulce 13 (příloha č. 4).

7.4. Chovatelské úspěchy

Velkých a světových chovatelských úspěchů dosahují nejen naše největší a nejmodernější zoologické zahrady. Příkladem může být zoologická zahrada Chleby.

Světově významné jsou zejména odchovy takina indického (*Budorcas taxicolor taxicolor*) v Zoo Brno, odchovy severní formy nosorožce širokohubého (*Ceratotherium simum cottoni*) a kudu malého (*Tragelaphus imberbis*) v Zoo Dvůr Králové, odchovy takina čínského (*Budorcas taxicolor bedfordi*), oslů somálských (*Equus africanus somaliensis*) a kozorožců dagestánských (*Capra cylindricornis*) v Zoo Liberec, odchovy koní Převalského (*Equus przewalskii*) v pražské zoo a odchovy oslů somálských (*Equus africanus somalicus*) v Zoo Ústí nad Labem.

7.5. Internetové prezentace zoo

Z hlediska internetové prezentace zoologických zahrad vyniká zejména Zoologická zahrada hlavního města Prahy. Mimo interaktivní mapy zoo jsou zde k dispozici i webkamery, umožňující pohled do expozic slonů, tučňáků, žiraf a goril. Dále zde najdeme například zajímavé články o zvířatech, reportáže, poradnu pro chovatele či informace o současných i plánovaných stavbách v zoo. Stránky jsou k dispozici i v anglickém jazyce.

Možnost virtuální prohlídky zoo na svých webových stránkách poskytuje Zoo Brno, Zoo Olomouc, Zoo Hodonín, Zoo Plzeň a Zoo Liberec. Interaktivní mapu zoo najdeme na webových stránkách Zoo Dvůr Králové nad Labem, Zoo Ústí nad Labem, Zoo Ostrava a Zoo Liberec.

Některé webové stránky zoo jsou vícejazyčné. V tomto směru vyniká Zoo Ostrava, jejíž internetové stránky jsou k dispozici v češtině, polštině, angličtině, němčině a ruštině.

Zajímavé články o zvířatech a užitečné rady k chovu některých zvířat najdeme například i na internetových stránkách Zoologické zahrady Chleby.

8. Závěr

Na území České republiky se nachází celkem 16 zoologických zahrad a parků, kterým vydalo Ministerstvo životního prostředí licenci podle zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad (zákon o zoologických zahradách). Většina z nich vznikla po roce 1945.

Zejména v počátečních letech své existence měly české zoo podobu zvěřinců. Jednotlivé expozice neposkytovaly chovaným zvířatům dostatečné životní prostory, byly tvořeny převážně betonem, mřížemi apod. Problémem byla zejména naprostá izolace těchto zoologických zahrad od zoologických zahrad světových. Přesto byla jednotlivá chovná zařízení dle možností postupně rekonstruována a české zoo dosahovaly velmi dobrých chovatelských výsledků.

Během posledních 10 let se však mnohé změnilo. Jsou budovány nové pavilony i expozice, které odpovídají těm nejpřísnějším požadavkům na chov zvířat. Mříže a kovové oplocení expozic jsou nahrazovány sklem, přírodními bariérami, příkopy či elektrickými ohradníky. Vnitřní prostory výběhů dostávají podobu přirozeného životního prostředí jednotlivých druhů zvířat. Mění se i struktura zahrad. Areály některých našich zoo jsou rozčleněny dle jednotlivých zoogeografických oblastí a vznikají společné rozsáhlé výběhy pro více druhů zvířat. Mnohé zoologické zahrady nabízejí kromě zoologických expozic i expozice botanické. Dochází také k převratným změnám ve skladbě chovaných zvířat. Prioritou se stává chov ohrožených druhů.

Velký význam v rozvoji českých zoo mělo také jejich postupné zapojení do mnoha předních organizací a záchranných a záchovných programů na mezinárodní i regionální úrovni. Nejen díky této spolupráci tak naše zoologické zahrady dosahují velmi významných a světových chovatelských úspěchů.

Zejména Zoologická zahrada hlavního města Prahy a Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem patří k nejvýznamnějším a nejmodernějším zoologickým zahradám v Evropě.

Můj názor na význam zoologických zahrad se v průběhu let měnil v souvislosti se změnami, ke kterým v zoo docházelo. Vzhledem k tomu, že se jednalo především o změny pro chovaná zvířata pozitivní, je dnes můj názor na zoo převážně kladný. Myslím si, že mají zoologické zahrady pozitivní vliv především na děti. Mimo jiné jim umožňují zapojit se do různých zoologických kroužků, což může napomáhat k formování jejich kladného vztahu k přírodě. Díky mezinárodním kampaním, kterých se zoologické zahrady zúčastňují a v rámci

kterých také pořádají rozmanité doprovodné akce, si děti mohou uvědomit ohrožení některých zvířat v jejich domovině a také potřebu proti tomu nějakým způsobem „bojovat“.

Zoo se také velkou mírou podílí na záchraně ohrožených živočišných druhů nejen mimo jejich přirozená místa výskytu („ex situ“), ale stále více přispívají k ochraně zvířat v místě původního výskytu („in situ“). Podle mého názoru je tento druhý způsob ochrany důležitější a účinnější.

Nesouhlasím však s chovem zvířat v zastaralých, malých a již nevyhovujících expozicích. Většinou se však jedná o expozice dočasné, které budou dle finančních možností nahrazeny novými a moderními. Příkladem může být expozice medvědů v hodonínské zoo. Byl zde již vypracován projekt nové expozice, na jejíž výstavbu je potřeba 1,5 milionu Kč.

Pro další rozvoj zoologických zahrad jsou rozhodující především dostupné finanční prostředky a přidělené dotace.

9. Summary

In total there are 16 zoological gardens and parks in the Czech Republic, to which the Ministry of Environment has issued a licence under the Act No. 162/2003 Coll. about conditions of zoological garden operation (Zoological Garden Act). Most of the zoo's were established after 1945.

Especially in early years of their existence the Czech zoo's looked more like circus animal quarters. Individual displays failed to provide the caged animals with sufficient living space, they were mostly formed of concrete, bars and so on. A serious problem was especially complete isolation of these zoological gardens from the zoo's in the surrounding world. Nevertheless, individual breeding facilities were renovated and redeveloped as much as possible during the time and the Czech zoo's were reaching very good breeding results.

However, lots of things have changed within the last ten years. New pavilions and shows have been built to comply with the strictest requirements for animal breeding. The bars and steel barriers have been replaced with glass, natural barriers, moats or electric fences. Inner spaces of the yards have a form of natural environment of individual animal species. Also, structure of the zoo's has been changing. Premises of some of our zoo's have been divided according to the zoogeographical regions and large common yards for more animal species have been created. Besides zoological expositions, lots of zoological gardens offer also botanical expositions now. Also, composition of the bred animals changes dramatically. Breeding the endangered species becomes the priority.

Membership of the Czech zoo's in many leading organizations and their involvement in saving and preserving programs on both international as well as regional levels was also of the great importance for their development. This cooperation is also one of the reasons why our zoological gardens achieve great breeding results on the world-wide level.

Especially the Prague's zoo and the zoological garden in Dvůr Králové nad Labem belong to the most significant and the most modern zoological gardens in Europe.

My opinion of the importance of the zoological gardens has been changing during the years in connection with the changes occurring in the zoo's. Whereas these changes were mostly positive for the bred animals, my today's opinion of the zoo's is predominantly positive. I think that zoological gardens have generally positive influence especially on children. Besides others they help children to be involved in various zoological out-of-school activities, which may help to form their positive relationship to the nature. Thanks to international campaigns the zoological gardens participate in and within which various events are organized, the children may realize that some of the animals are endangered even in their homeland and may start feeling a need to "fight" against that.

The zoo's are also largely involved in saving the endangered animal species not only out of their natural habitat ("ex situ") but they also increasingly contribute to protection of animals in the location of their natural habitat ("in situ"). In my opinion the latter way of protection is much more important and effective.

However, I do not agree with breeding the animals in obsolete, small and unacceptable displays. But mostly these are temporary displays only, which will be replaced with new and modern ones according to financial possibilities. As a good example we can use the bear display in the Hodonín zoo. A new display project has already been prepared with the costs of CZK 1.5 million.

Most of all, for further development of the zoological gardens it is crucial to have enough financial means as well as allocated subsidies.

10. Použité zdroje

Literatura:

- Dobroruka, L. J. a kol.: Zoologické zahrady. 1. vydání, Praha, SPN, 1989, 203 s., 24 s. obrazová příloha, (edice Pomocné knihy pro žáky), ISBN 80-04-21177-1.
- Jiroušek V. T. a kol.: Zoologické zahrady České republiky a jejich přínos k ochraně biologické rozmanitosti. Praha, Ministerstvo životního prostředí, 2005, 52 s., ISBN 80-7212-362-9.
- Nováková M. a kol.: Zvířata: zoologické zahrady, obří akvária, obory, sokolníci, záchranné stanice, města, hřebčín, hrady a zámky. 1. vydání, Praha, Olympia, 2003, 108 s., 24 s. obrazová příloha, (edice Navštivte...), ISBN 80-7033-785-0.
- Štěrba O.: Máme rádi zvířata? Olomouc, Prodos, 1996, 165 s., ISBN 80-85806-40-1.

Internet:

- Český svaz ochránců přírody [online]. poslední revize 15. 4. 2007 [cit. 2007-05-01]. Dostupné z: <<http://csop.ecn.cz/zvirevnouzi/zvirevnouzi.php>>.
- Podkrušnohorský zoopark Chomutov [online]. [cit. 2007-02-08] Dostupné z: <<http://www.zoopark.cz>>.
- Výroční zpráva Unie českých a slovenských zoologických zahrad 2005 [online]. [cit. 2006-09-15]. Dostupné z: <<http://www.zoo.cz/VZ-2005.pdf>>.
- Zimbio [online]. c2006, [cit. 2007-05-01]. Dostupné z: <<http://www.zimbio.com/Animal+protection>>
- Zoologická zahrada města Brna [online]. c2000, [cit. 2007-04-02]. Dostupné z: <<http://www.zoobrno.cz>>.
- Zoologická zahrada Děčín [online]. c2003, [cit. 2007-03-06]. Dostupné z: <<http://www.zoodecin.cz>>.
- Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem [online]. c2004, poslední revize [cit. 2007-02-19]. Dostupné z: <<http://www.zoodk.c>>.
- Zoologická zahrada Hodonín [online]. [cit. 2007-03-24] Dostupné z: <<http://www.zoo-hodonin.cz>>.
- Zoologická zahrada Chleby [online]. [cit. 2007-02-23] Dostupné z: <<http://www.zoochleby.com>>.

- Zoologická zahrada Jihlava [online]. c2003, [cit. 2007-01-30] Dostupné z: <<http://www.zoojihlava.cz>>.
- Zoologická zahrada Liberec [online]. c2006, [cit. 2007-02-27]. Dostupné z: <<http://www.zooliberec.cz>>.
- Zoologická zahrada Ohrada [online]. [cit. 2007-02-05]. Dostupné z: <<http://www.zoo-ohrada.cz>>.
- Zoologická zahrada Olomouc [online]. c2002, [cit. 2007-03-15]. Dostupné z: <<http://www.olomouc.com>>.
- Zoologická zahrada Ostrava [online]. c2005, [cit. 2007-04-06]. Dostupné z: <<http://www.zoo-ostrava.cz>>.
- Zoologická a botanická zahrada města Plzně [online]. [cit. 2007-03-01]. Dostupné z: <<http://www.zooplzen.cz>>.
- Zoologická zahrada hlavního města Prahy [online]. c2004, [cit. 2007-02-14]. Dostupné z: <<http://www.zoopraha.cz>>.
- Zoologická zahrada Ústí nad Labem [online]. c2006-2007, [cit. 2007-03-11] Dostupné z: <<http://www.zoousti.cz>>.
- Zoopark Vyškov [online]. c2004-2007, [cit. 2007-03-29] Dostupné z: <<http://www.zoo-vyskov.cz>>.
- Zoologická zahrada a zámek Zlín - Lešná [online]. [cit. 2007-03-19]. Dostupné z: <<http://www.zoolesna.cz>>.

Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1 (volná): Seznam zoologických zahrad České republiky a jejich internetových adres

Příloha č. 2 (volná): Mapa zoologických zahrad a parků v České republice

Příloha č. 3 (vázaná): Zkratky používané v bakalářské práci

Příloha č. 4 (vázaná): Tabulky a grafy pro doplnění a srovnání základních charakteristik zoologických zahrad České republiky

Příloha č. 5 (volná): Obrazová dokumentace

Příloha č. 3: Zkratky používané v bakalářské práci

Zkratka	Význam
AEECL	Asociace pro výzkum a ochranu lemurů (Association européenne pour l'étude et la conservation des lémuriens)
BAG	Bundesarbeitsgruppe Kleinsäuger
BGCI	Botanic garden conservation international,
CBSG	Skupina specialistů pro záchranné chovy (Conservation breeding specialists group)
DOG	Deutsche ornitologische gesellschaft
EARAZA	Euroasijská regionální asociace zoologických zahrad a akvárií (Euroasian regional association of zoos and aquaria)
EAZA	Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií (European association of zoos and aquaria) (www.eaza.net)
EEKMA	European Elephant Keepers and Managers Association
EEP	Evropské záchranné programy (European endangered species programmes)
FFI	Fauna & flora international
IOF	International organization for succulent plant study
ISIS	Mezinárodní informační systém druhů chovaných v ZOO (International species information system)
IZE	Mezinárodní asociace vzdělávacích pracovníků zoologických zahrad (International association of zoo educators)
IUCN	Světový svaz ochrany přírody (World conservation union) (www.iucn.cz)
L.I.F.	Mezinárodní federace lipických koní.
SSC	Species Survival Committee
UCSZ	Unie českých a slovenských zoologických zahrad (www.zoo.cz)
WAPCA	Organizace za záchranu západoafrických primátů (West African primate conservation action)
WAZA	Světová asociace zoologických zahrad a akvárií (World association of zoos and aquariums) (www.waza.org)
WWT	Wild Wetland Trust

Příloha č. 4: Tabulky a grafy pro doplnění a srovnání základních charakteristik zoologických zahrad České republiky

Tab. 1: Stav chovaných zvířat v Zoo Brno k 31. 12. 2005

	Počet druhů	Počet jedinců
Ryby	99	1223
Obojživelníci	3	19
Plazi	48	246
Ptáci	62	166
Savci	84	317
Celkem	302	1984

Zdroj dat: <http://www.zoobrno.cz/czech/roc2005.pdf>

Tab. 2: Stav chovaných zvířat v Zoo Děčín k 31. 12. 2005

	Počet druhů	Počet jedinců
Obojživelníci a plazi	8	23
Ptáci	55	137
Savci	48	153
Celkem	111	313

Zdroj dat: <http://www.zoodecin.cz/>

Tab. 3: Stav chovaných zvířat v Zoo Chleby k 31.12. 2005

	Počet druhů	Počet jedinců
Plazi	2	5
Ptáci	27	68
Savci	11	22
Celkem	40	95

Zdroj dat: <http://www.zoochleby.com/vyrocní-zprava-2005.pdf>

Tab. 4: Stav chovaných zvířat v Zooparku Chomutov k 31. 12. 2005

	Počet druhů	Počet jedinců
Ryby	2	35
Obojživelníci a plazi	22	99
Ptáci	76	469
Savci	75	392
Celkem	175	995

Zdroj dat: http://www.zoopark.cz/vz2005/Zoopark_2005.html

Tab. 5: Stav chovaných zvířat v Zoo Liberec k 31. 12. 2005

	Počet jedinců	Počet druhů
Ryby	217	21
Plazi	27	8
Ptáci	341	80
Savci	384	52
Ostatní	108	8
Celkem	1077	169

Zdroj dat: <http://www.zooliberec.cz/files/2007-01-05-11-55-03.pdf>

Tab. 6: Stav chovaných zvířat v Zoo Ohrada k 31. 12. 2005

	Počet druhů	Počet jedinců
Bezobratlí	4	21
Ryby	15	34
Obojživelníci	2	5
Plazi	18	143
Ptáci	122	585
Savci	32	121
Celkem	203	909

Zdroj dat: <http://www.zoo-ohrada.cz/vz2005/>

Tab. 7: Stav chovaných zvířat v Zoo Olomouc k 31. 12. 2005

	Počet druhů	Počet jedinců
Bezobratlí	79	192
Paryby	3	24
Ryby	67	445
Obojživelníci	3	13
Plazi	25	71
Ptáci	476	103
Savci	98	573
Celkem	378	1794

Zdroj dat: <http://zoo.olomouc.com/files/vyrocnizprava2005.pdf>

Tab. 8: Stav chovaných zvířat v Zoo Ostrava v roce 2005

Stavy zvířat 2005 <i>Census of animals 2004</i>	1.1.		31.12.	
	druhů	kusů	druhů	kusů
	<i>Species</i>	<i>Specimens</i>	<i>Species</i>	<i>Specimens</i>
Savci (<i>Mammalia</i>)	72	304	66	313
Ptáci (<i>Aves</i>)	146	609	134	631
Plazi (<i>Reptilia</i>)	10	97	12	85
Obojživelníci (<i>Amphibia</i>)	2	17	1	8
Ryby (<i>Pisces</i>)	26	248	29	371
Bezobratlí (<i>Invertebrata</i>)	16	27	23	37
Celkem (Total)	272	1302	265	1445

Zdroj: <http://www.zoo-ostrava.cz/index.php?akce=zprava>

Tab. 9: Stav chovaných zvířat v Zoo Plzeň k 31. 12. 2005

třída	druhy	Taxony celkem (druhy, poddruhy, plemena) včetně deponací mimo zoo a bz	kusy
Savci	182	202	1154
Ptáci	369	408	1284
Plazi	177	196	836
Obojživelníci	38	38	148
Ryby	62	67	215
Obratlovci	828	911	3637
Bezobratlí	232	232	1133
celkem	1060	1143	4770

Zdroj: http://www.zooplzen.cz/pdf/vyrzpr_zoo_plzen_05_cb.pdf

Tab. 10: Stav chovaných zvířat v Zoo Praha k 31. 12. 2005

	Počet druhů	Počet jedinců
Bezobratlí	35	x
Paryby	1	1
Ryby	61	1339
Obojživelníci	6	57
Plazi	105	754
Ptáci	263	1249
Savci	159	1162
Celkem	630	4562 + x

Zdroj dat: http://www.zoopraha.cz/stavy_zvirat.php

Tab. 11: Srovnání stavu chovaných zvířat v Zoo Praha v posledních letech

Rok	Počet zvířat	Počet druhů
2000	1712	392
2001	1981	415
2002	1989	362
2003	1886	424
2004	3829	532
2005	4562	630
2006	4825	652

Zdroj dat: http://www.zoopraha.cz/vyrocka_2005.php?idsk=484

Tab. 12: Rozlohy zoologických zahrad České republiky

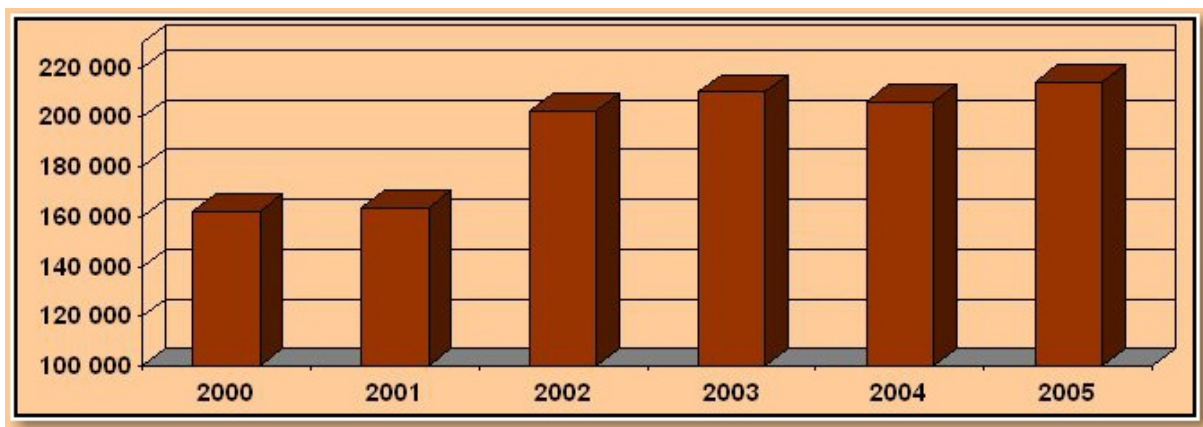
Název zoo	Celková rozloha (ha)	Rozloha expoziční části (ha)
Zoo Brno	65,5	22,4
Zoo Děčín	6	5
Zoo Dvůr Králové nad Labem	73,3	49
Zoo Hodonín	7,5	5
Zoo Chleby	0,5	0,5
Zoopark Chomutov	112	60
Zoo Jihlava	12	6,5
Zoo Liberec	13,3	4,7
Zoo Ohrada	6	2,5
Zoo Olomouc	42,5	22,5
Zoo Ostrava	100	40
Zoo Plzeň	21	21
Zoo Praha	60	52
Zoo Ústí nad Labem	26	26
Zoopark Vyškov	7	6
Zoo Zlín-Lešná	52	48

Tab. 13: Počty chovaných zvířat a druhů v zoologických zahradách České republiky k 31. 12. 2005

Název zoo	Počet druhů	Počet zvířat
Zoo Brno	298	1 973
Zoo Děčín	111	316
Zoo Dvůr Králové nad Labem	350	2167
Zoo Hodonín	139	496
Zoo Chleby	40	95
Zoopark Chomutov	175	995
Zoo Jihlava	135	598
Zoo Liberec	177	1105
Zoo Ohrada	203	909
Zoo Olomouc	324	1635
Zoo Ostrava	286	1453
Zoo Plzeň	1 060	4 783
Zoo Praha	630	4562
Zoo Ústí nad Labem	234	1163
Zoopark Vyškov	85	444
Zoo Zlín - Lešná	196	1054

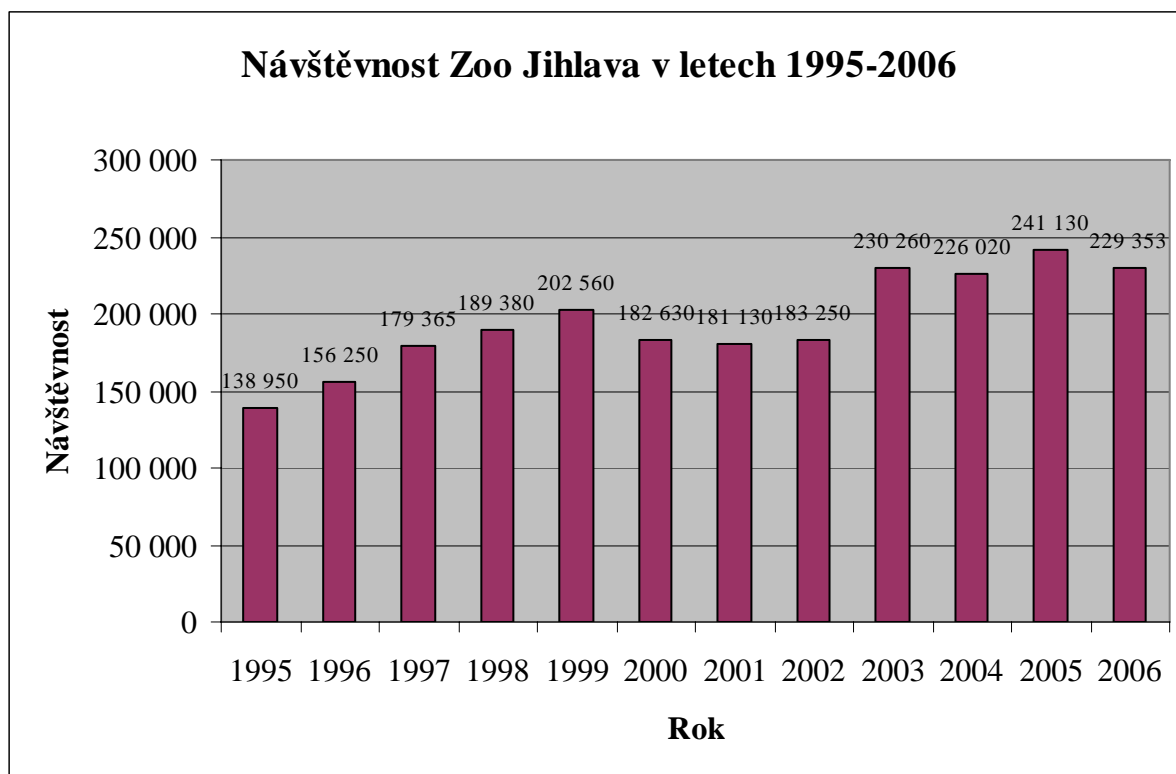
Zdroj dat: <http://www.zoo.cz/VZ-2005.pdf>

Graf 1: Vývoj návštěvnosti Zooparku Chomutov v letech 2000–2005

Zdroj: http://www.zoopark.cz/vz2005/Zoopark_2005.html

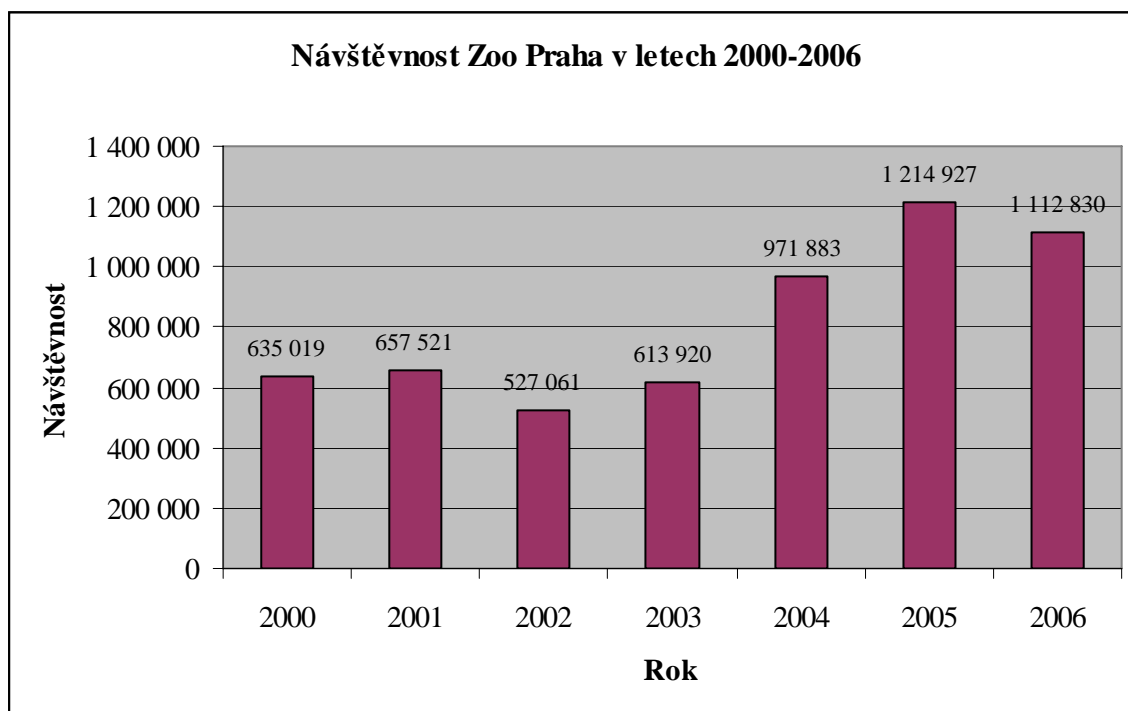
Graf 2: Návštěvnost Zoo Jihlava v letech 1995–2006

Zdroj dat:

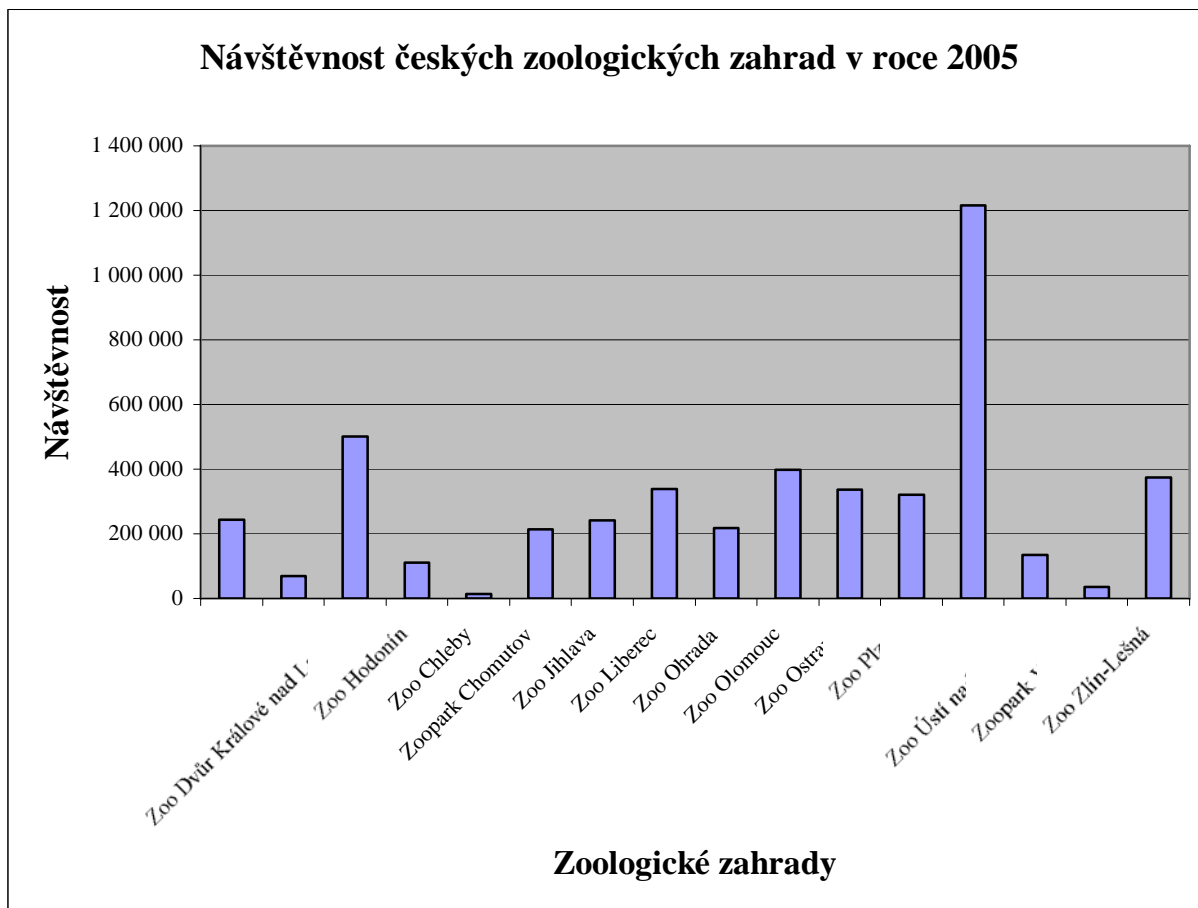
<http://www.zoojihlava.cz/index.php?menu=11&vybranyrok=2005&zobrazdetail=1&idclankuvyrocnizprava=279#clanek279>

Graf 3: Návštěvnost Zoo Praha v letech 2000–2006

Zdroj dat: http://www.zoopraha.cz/clanky_o_zoo.php?idsk=520

Graf 4: Srovnání návštěvnosti českých zoologických zahrad v roce 2005

Graf 5: Srovnání návštěvnosti českých zoologických zahrad v roce 2006

